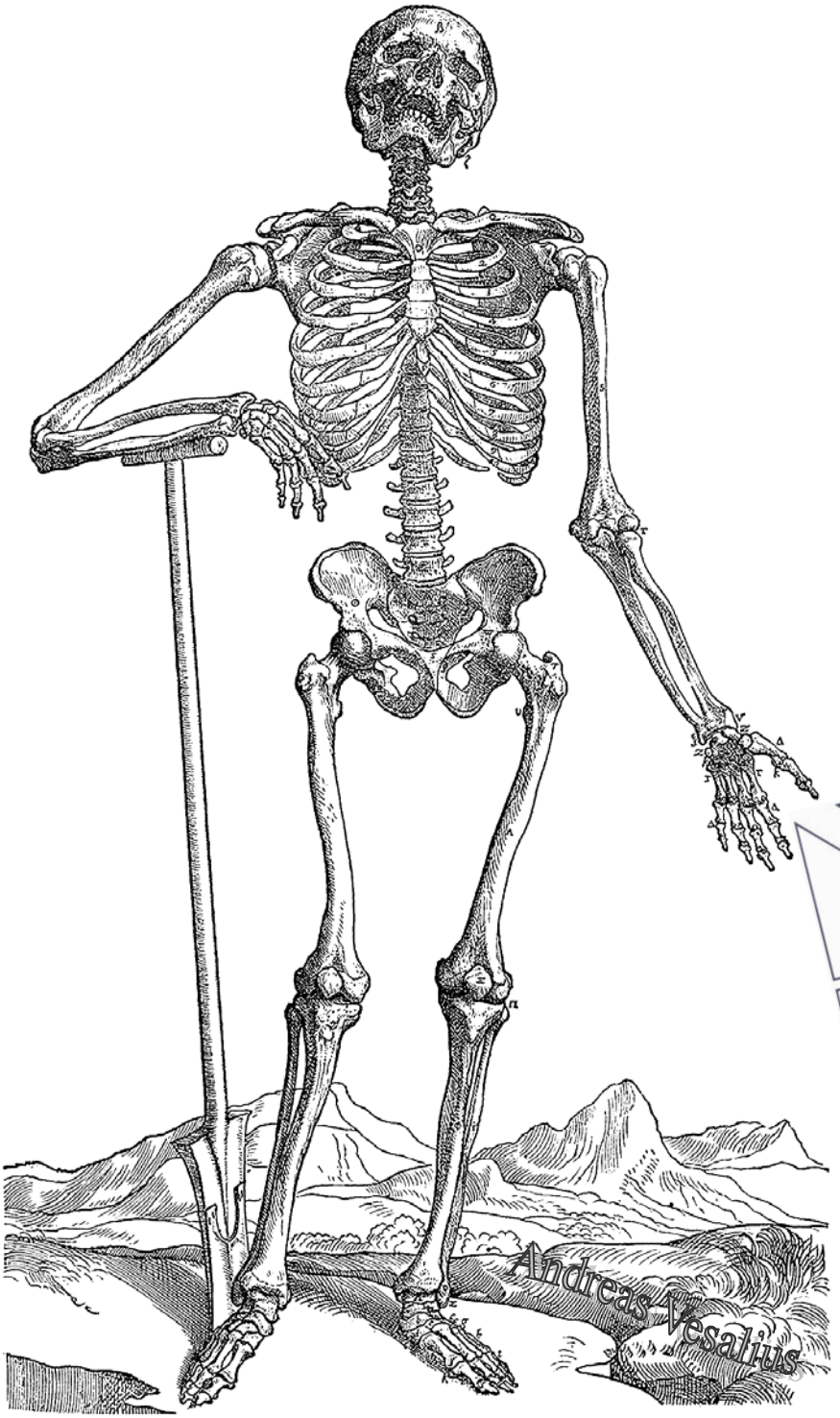
België - Belgique
P.B.-P.P.
2000 Antwerpen 1
BC 9497

PERIODIEK

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN HET VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND

68ste jaargang Jul – Aug - Sep 2013 Nr. 3

AFGIFTEKANTOOR: 2000 ANTWERPEN 1

Inhoud

VOORWOORD (J. Dockx) **3**
GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE **4**
- FLORENCE NIGHTINGALE (1820-1910) (R.J.A. Goris) 4

BALANS (E. Ponette) **6**
FORUM **9**
- DE LICHAAMSTAAL (J.P. Eycken) 9
- DE EUROPESE COMMISSIE EN DE INTERNE BELGISCHE ARBEIDSMARKT (E. Ponette) 11

KORTE BERICHTEN **12**
VGV-MEDEDELINGEN **16**
- TOEKOMSTVERKENNINGEN RICHARD CELIS - *CONFERENTIE 2013* 16

OVV-MEDEDELINGEN **16**
- BRUSSEL WIL NIEUW NATIONAAL VOETBALSTADION BOUWEN IN VLAANDEREN (persbericht 03.06.13) 16

VGV-CULTUUR **19**
- TENTOONSTELLINGEN (J. Dockx) 19
- VGV BEZOCHT (J. Dockx) 22
- EEN STANDBEELD VOOR WILLEM I TE GENT (P.H. Jongbloet) 22
- BRUGS CONCERTGEBOUW ZOEKT GOUD IN WENEN (L. Schaeverbeke) 23
- POËZIEHOEKJE (A. De Schepper) 23
- BOEKBESPREKINGEN 24
- UIT DE DISCOTHEEK (E. Baert-Van den Eynde) 29

IN MEMORIAM **30**
- LIJKREDE VOOR PROF. DR. GEORGES BARON STALPAERT (J. Gruwez) 30
- IN MEMORIAM PROF. DR. STEVEN BOONEN (E. Dejaeger) 31

BRIEFWISSELING **32**
HOMO LUDENS **33**
- KRUISWOORDRAADSEL 33
- HEKELLIED* 33

VVMV-Berichten: pag.17-18.

NOTEER NU REEDS IN UW AGENDA!

De erfenis van Rogier van der Weyden

Koninklijke Musea voor Schone Kunsten
te Brussel

Op **zaterdag 19 oktober 2013**
Uitnodiging volgt per post

RAAD VAN BESTUUR

Voorzitter: Dr. J. Dockx
Ondervoorzitter: Dr. R. Vermeulen*
Secretaris: Dr. B. Garmyn
Penningmeester: Dr. G. Debruyne
Cultuur: Dr. J. Dockx
Leden: Prof. Dr. D. Brutsaert,
Prof. Dr. C. Geens, Dr. F. Goes, Dr. L. Ide,
Dr. P. H. Jongbloet, Prof. Dr. E. Ponette*,
Dr. D. Van de Voorde, Dr. L. Van Ermen,
Dr. J. Van Meirhaeghe*, Dr. H. Verbrugge

* oud-voorzitter

RAAD VOOR ADVIES

Prof. Dr. R. Casteels, K.U.Leuven
Prof. Dr. D. De Looze, UGent
Prof. Dr. L. Denis, directeur
Oncologisch Centrum Antwerpen
Prof. Dr. W. Dierick, UA
Prof. Dr. A. Dupont, decaan geneeskunde
en farmacie, VUB
Prof. Dr. J. Peers, K.U.Leuven
Prof. Dr. P. Van Cauwenberge, rector UGent
Prof. Dr. Ph. Vandekerckhove,
gedelegeerd bestuurder Rode
Kruis Vlaanderen
Dr. R. Verhaert, V.V.K.

Uitgave van het VGV

Redactieraad: Prof. Dr. A. Baert, Dr. J. Dockx, Dr. C. Geens, Dr. J. Gyselinck, Dr. P.H. Jongbloet, Prof. Dr. E. Ponette, Dr. J. Van Meirhaeghe
Verantwoordelijke uitgever:
Dr. J. Van Meirhaeghe,
Koolkerkesteenweg 76, 8340 Oostkerke
Hoofdredacteur: Prof. Dr. E. Ponette,
Schoonzichtlaan 40, 3020 Winksele-Herent
en Dr. P.H. Jongbloet
De gepubliceerde bijdragen verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteurs.
Drukkerij Jules De Winter,
Bisschoppenhoflaan 216, 2100 Deurne,
Tel. 03/232.20.22, Fax. 03/225.15.84

UITGAVEN VGV

Autokenteken

- Decalco € 2.00,- + € 0.65,- Port
- Aluminium € 3.00,- + € 0.65,- Port

Fiscaal dagboek € 25.00,- + € 1.95,- Port

Lidgeld V.G.V.

Gewoon lid	€ 55.00
Tot 5 jaar na diploma	€ 25.00
Arts zonder praktijk	€ 25.00
Steunend lid	€ 75.00
Artsenkoppel	€ 60.00
Artsenkoppel (tot 5 jaar na diploma of zonder praktijk)	€ 30.00
Abonnement "Periodiek" voor niet leden	€ 20.00

KBC IBAN nr.: BE22 4073 0622 5147

Secretariaat V.G.V.: Ergo de Waellaan 3 – bus 14
2100 Deurne – Antwerpen - Tel: 03/322.28.50 – Fax: 03/322.45.14
e-post: info@vgv.be - webstek: www.vgv.be
Het secretariaat is open van maandag tot donderdag (9u-14u).

VOORWOORD

Onze diepgaande interesse voor de Vlaamse cultuur is existentieel en verklaart dat we ongevraagd kunnen rekenen op de beste omkadering met veelal een belangeloze inleiding door de curator of de conservator. We mogen zelfs onze jaarvergaderingen organiseren in musea. Dit geeft ons een legitieme proteststem in dit culturele landschap. Minister Schauvliege heeft de subsidies toegekend voor cultuur in 2013. Ik haal twee markante voorbeelden aan. De Vlaamse Opera krijgt jaarlijks 20 miljoen euro en dit is onvoldoende voor artistiek directeur Aviel Cahn die een miljoen extra wenst want anders moet er geschrapt worden in de producties. Een van die "bestelde" producties is "Tragedy of a friendship" van Fabre. De perverse details zal u terugvinden in een lezersbrief.
Aan de andere kant staan enkele wereldvermaarde kleine barokgezelschappen zoals La Petite Bande van Sigiswald Kuijken, het Collegium Vocale van Philippe Herreweghe en het Huelgas Ensemble van Paul Van Nevel. Zij vallen uit de boot omdat ze te weinig vernieuwend zijn. Zij keren echter terug in de tijd, bouwen oude instrumenten na, ontdekken nieuwe partituren en benaderen zo goed mogelijk de originele instrumentale uitvoering. Dirigenten: er is werk aan de winkel. Vraag aan Fabre, Van Beirendonck en De Corte om de outfit van het orkest aan te passen.

In 2014 voorzien we een symposium in het Paleis der Academiën met als onderwerp "De schande van de internering". België is reeds talloze malen internationaal veroordeeld voor het ontbreken van een specialistische begeleiding en behandeling (met uitzondering van overdadige hoeveelheden anxiolytica en antidepressiva) van de 1.200 geïnterneerden zonder dewelke integratie in de maatschappij onmogelijk wordt. Nochtans is de wet van 1930 glashelder. Verder voorzien we mogelijk een debat over de rol van de mutualiteiten in een gedefederaliseerd België. Hoe bereiden ze de onafwendbare digitalisatie voor. Binnenkort verdwijnen de apothekersbriefjes en worden deze door de arts online gezet. Waarom zou dit niet kunnen voor de getuigschriften? Moet de toekomstige rol van de mutualiteiten niet herbekeken worden? In een aansluitend debat kunnen meer pertinente vragen worden gesteld.

Zamyatin, Huxley en Orwell beschreven in hun boeken hoe machthebbers ons doen en laten controleren tot in de huiskamer. Nu is het zover: in oktober gaat het Utah Data Center van de NSA (de militaire inlichtingendienst) open dat wereldberoemd werd nadat Snowden onthulde dat de NSA rechtstreeks toegang heeft tot de servers van negen grote internetbedrijven: het zogenaamde Prism-programma dat de voorzetting is van Echelon, opgericht in 2002. De NSA verklaart onomwonden dat iedereen die communiceert een doelwit is. Belgische en Europese politici reageren gelaten alsof ze niet weten dat deze informatie doorstroomt naar Belgische en Europese inlichtingendiensten die dan kan gebruikt worden tegen de eigen burgers dankzij de verstrenging van de antiterrorismewetten.

Onder het motto: wie van zijn regering 100 procent veiligheid verwacht, kan niet 100 procent privacy behouden.
Maar het gaat niet op dat een van de belangrijkste uitvindingen in de menselijke geschiedenis, het internet, misbruikt wordt. Dit misbruik vormt een ernstige bedreiging voor de democratie en draagt niets bij tot onze veiligheid maar brengt wel de vrijheden in gevaar.
Stel dat minister Onkelinx aan de NSA vraagt welke snode plannen het VGV in petto heeft om een eigen Vlaamse gezondheidszorg te realiseren. Ze hoeven maar te snuisteren in ons, weliswaar intens, internetverkeer. Eens de daders ontmaskerd (en er zijn er velen in Vlaanderen) kunnen de intimidaties beginnen. De bekende advocaat Quirynen vertrouwde me ooit toe dat je niemand voor honderd procent kent. Er is altijd 20 procent duister maar daarom niet crimineel. Het uitvergroten ervan betekent de achtervolging tot het einde der aarde. Voor de ergsten onder ons zullen drones worden ingezet waarbij precisie onbelangrijk is en de "collateral damage" aanvaardbaar zal zijn.
Big Onkelinx will watching VGV!
Laat nieuwe Zamyatins, Orwells en Huxleys opstaan om ons de wereld te voorspellen in 2084!

Gwendolyn Rutten heeft eindelijk de voorpagina's gehaald. Met een brede glimlach schrapt zij confederalisme, dat "stoemelings" in 2002 onder impuls van Dedecker, in het partijprogramma is gesukkeld zeer tegen de zin van toenmalig premier Verhofstadt. De reden: de N-VA gebruikt het confederalisme om haar separatistische gedachtegoed te verdoezelen. Door zich te differentiëren van de N-VA tracht de partij te ontsnappen aan de grote socio-economische concurrentie van de N-VA. Het confederalisme, de samenwerking tussen twee deelstaten, werd door Somers beschreven als het probleem in plaats van de oplossing waardoor het een besmette term werd. Een paar dagen later stelt ze haar boek voor met als oneliner: vraag niet aan de staat wat je zelf kan doen. Ik hoop dat de bronvermelding de inaugurele rede vermeldt uitgesproken door John F. Kennedy op 29 januari 1961: "Mijn medeAmerikanen, vraag niet wat het land voor u kan doen, maar vraag wat u voor het land kan doen. Mijn medeburgers op aarde, vraag niet wat Amerika voor u zal doen maar wat we samen kunnen doen voor de vrijheid van de mens."
Beste Gwendolyn, samenwerken tussen staten is reeds een vorm van confederalisme.

Jan Dockx
VGV-voorzitter

GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE

EM. PROF. DR. R.J.A. GORIS

- Studeerde geneeskunde te Leuven (1963). Specialiseerde in de Heelkunde in Rotterdam.
- Emeritus hoogleraar Heelkunde en gewezen afdelingshoofd Heelkunde UMC St Radboud, Nijmegen.
- Oprichtend voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Traumatologie.
- Gewezen voorzitter van de '*European Surgical Infection Society'* en van de '*European Shock Society'*.
- Erelid van de '*International Society of Surgery*', de '*European Shock Society'*, de '*European Society for Trauma and Emergency Surgery'*

FLORENCE NIGHTINGALE (1820-1910)

Florence Nightingale werd in Florentië geboren als tweede dochter van vooraanstaande en welstellende ouders. Vader William was een hoog opgeleide gentleman, die persoonlijk zorgde voor het onderwijs van zijn dochters. Het Embley Park (Hampshire U.K.) was een van de domeinen van de familie. Moeder Fanny had zich in haar jeugd vooral toegelegd op een zorgeloos, aangenaam en gemakkelijk leventje. Zij was erg dominant en haar voornaamste zorg was het vinden van een gepaste echtgenoot voor haar dochters.

Florence was een intelligente, geestige, levenslustige, aantrekkelijke jonge vrouw (fig. 1). Al op 17-jarige leeftijd besloot zij haar leven in dienst te stellen van anderen. Zij wilde verpleegkunde studeren, maar dat wekte de woede van haar moeder en zus. Verpleging was in die tijd een beroep zonder enig aanzien en voor wellustige, dronken vrouwen. Jonge vrouwen van haar stand hoorden een goede partij te trouwen en zich in gepaste kringen te onderhouden. Tegen die rol van echtgenote en moeder verzette Florence zich heftig. In een onuitgegeven novelle Cassandra (1852) stelt zij: *"The Family? The family uses people, not for what they are, not for what they have been intended to be, but for what it wants for its own uses"*. Zij zal dus vrijgezel blijven.

Fig.1: Florence Nightingale 1856

In eerste instantie studeerde Florence wiskunde en statistiek. In 1842 en 1845 trachtte zij in het Salisbury Hospital de opleiding verpleegkunde te volgen, maar telkens stootte zij op het afgrijzen van haar moeder en op hysterische reacties van haar aanhalige zus. Afgewezen, ontgoocheld en eenzaam, ging zij sociaal werk doen. In het geheim bestudeerde zij alle mogelijke rapporten over gezondheidszorg en vooral ziekenhuiszorg. In 1851 gaat zij, ondanks moeders wil, werken in het Lutheraans ziekenhuis en opleidingsinstituut in Kaiserswerth-am-Rhein, waar zij gedurende vier maanden een verpleegkundige opleiding krijgt. Dit wordt de basis voor haar verdere levensloop. In de periode 1851-1853 bezoekt zij - of werkt zij soms in - ziekenhuizen in Londen, Dublin, Edinburgh en Parijs. Toen al had zij een grondiger kennis van ziekenhuishygiëne dan de meesten van haar tijdgenoten in Engeland, en zelfs in heel Europa. In 1853 krijgt zij de leiding over de reorganisatie van het "*Institution for the care of Sick Gentlewomen"*, Harley street in Londen. Daar introduceert zij revolutionaire veranderingen in de verpleging, door de zorg ergonomisch te organiseren rond het bed. Zij introduceert er de patiëntenbel met een centraal controlepaneel. Haar uitgangspunt: de verpleegkundige hoort aan het bed. Ook de ziekenhuisfinanciën worden hervormd, met aankoopcontracten aan groothandelsprijs, waar eerder orders voor 2£ de deur uitgingen!

In 1854 verklaren Engeland en Frankrijk de oorlog aan Rusland. In september trekken de geallieerde troepen op naar de Krim. Het Engelse leger is slecht georganiseerd. Op de eerste pleisterplaats Varna breekt meteen een cholera-epidemie uit. Vervolgens ontschepen de Engelse manschappen in de Krim, maar de logistiek is niet gevolgd. Zo zijn er o.a. geen genees- en verbandmiddelen beschikbaar. De gevolgen voor voeding, hygiëne en medische zorg zijn catastrofaal. Het centrale militaire ziekenhuis wordt ingericht in Scutari, op de Aziatische kant van Istanbul. Het is een deels vervallen gebouw, zonder veel infrastructuur en door de Turken ter beschikking gesteld. Wegens het enorme aanbod van cholerapatienten en van gewonden, wordt ook de nabijgelegen Selimyekazerne in gebruik genomen, enorme leegstaande gebouwen, smerig, onverwarmd, zonder waterleiding, elementaire sanitaire voorzieningen, keukeninrichting, bedden of ander meubilair, zelfs zonder bestek, drinkbekers of emmers. Er is geen personeel voor de schoonmaak. Door William Russell wordt de middeleeuwse toestand er in *The Times* uitgebreid beschreven: "soldaten liggen er naakt op de grond, krijgen nauwelijks eten en drinken. De mortaliteit van de soldaten door cholera, verhongering en gebrek aan hygiëne was er ruim 40%." Eind 1854 wordt Nightingale door de Britse regering uitgezonden met 38 zorgvuldig geselecteerde verpleegsters en een uitgebreid assortiment aan medische hulpmiddelen. Overigens had zij zelf het besluit al genomen naar de Krim te gaan. Bij aankomst in Scutari, treft zij er 1.715 zieke en 650 ernstig gewonde soldaten aan na de gevechten van Inkermann en Balaklava. Bovendien moest de komst van 510 nieuwe gewonden worden voorbereid.

Aanvankelijk wordt Nightingale met haar team door de militaire artsen genegeerd, en de door haar aangeboden hulp wordt geweigerd: een prestige strijd. Immers nog nooit eerder waren vrouwelijke verpleegkundigen in het Britse leger ingeschakeld.

Fig. 2: Scutari barracks

Nightingale besloot niets te doen, tot zij door de artsen nadrukkelijk naar haar hulp en hulpmiddelen zou worden gevraagd. Een moeilijke en moedige beslissing, die niet werd gewaardeerd door haar verpleegkundigen. Dagen later, bij de aankomst van nog meer zieken en gewonden, werd de situatie hopeloos en kon zij aan het werk. Voeding, kleding, watervoorziening en verpleegkundige zorg komen volledig onder haar toezicht. Zij zorgt voor geïmproviseerde matrassen voor de gewonden, laat het gehele gebouw schoonmaken, organiseert de toevoer van schoon water en zorgt voor voedzame maaltijden (fig. 2). De patiënten krijgen persoonlijke aandacht. ’s Nachts doet zij haar ronde om soldaten bij te staan: *“the lady with the lamp”* (fig. 3).

Fig. 3: Florence Nightingale standbeeld London

Binnen enkele maanden had zij de ziekenhuishygiëne op orde, met strikte aandacht voor zindelijkheid. Zij had een centrale keuken ingericht, wasserij en ruimten, waar de soldaten zich konden ontspannen. De mortaliteit daalde van 42% in februari 1854 tot 2% enkele maanden later.

In die tijd werden soldaten beschouwd als uitschot, dat soldij aan drank, gokken en vrouwen verbraste, en geen belang hechtte aan onderwijs of opleiding. Nightingale schreef aan de koningin dat het alkoholmisbruik gevolg was van gebrek aan middelen om soldij veilig naar huis over te maken, zodat ze maar opgedronken werd. Koningin en minister waren onder de indruk van haar argument. Voor de soldaten werden kantoren geopend, waar het geld kon worden overgemaakt. Nightingale opende ook een leeszaal en een grote ontspanningsruimte, het “*Inkerman Coffee House”*. Uit eigen middelen betaalde zij alle kranten en schrijfmateriaal. In 1856 werden zelfs vier scholen geopend, zodat de revalidatie periode nuttig werd besteed.

Terug in Londen, richtte zij in het St. Thomas ziekenhuis de *“Nightingale Nursing School”* op, met £45.000 uit haar eigen fonds. Haar boek “Notes on Nursing” (ref. 1) was er het standaardwerk. Zij gaf leiding aan een team van wetenschappers. Op basis van hun onderzoek schreef ze rapporten en ontwikkelde zij theorieën die tot belangrijke sociale hervormingen hebben geleid. Veel van haar suggesties met betrekking tot ziekenhuisarchitectuur zijn gemeengoed geworden, zoals afzonderlijke afdelingen (paviljoenbouw) om besmettingsgevaar te verkleinen en het belang van licht en goede ventilatie (ref. 2).

Haar latere levensperiode was Nightingale ziekelijk, zij kwam nauwelijks nog buiten, leefde als eenzaat en weigerde zelfs haar eigen familie te ontvangen. Ook de Nederlandse koningin kreeg geen audiëntie. In 1907 kreeg zij als eerste vrouw de Koninklijke *Order of Merit*. Koning Edward VII weigerde aanvankelijk de onderscheiding toe te kennen omdat ze een vrouw was. Zij overleed in 1910. Een raadsel blijft waarom zij het begrip asepsis tot haar einde toe bleef negeren.

Enkele voorbeelden van de enorme invloed die Nightingale had:

- De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) nam haar opvatting over dat gezondheid niet slechts de afwezigheid van ziekte is, maar de situatie waarin een mens al zijn of haar talenten kan ontplooien.
- In 1876 besprak de architect John Billings met haar zijn bouwplan voor het nieuwe John Hopkins Hospital in Baltimore (USA).
- Haar werk in de Krim inspireerde Henri Dunant in 1863 tot de oprichting van het Rode Kruis.
- In 1947 adviseerde een Commissie het Brits Parlement over een systeem van kostprijsboekhouding in ziekenhuizen. Tot hun verbazing blijkt achteraf dat de “nieuwe” methode door Nightingale reeds in 1860 voor de Medische Diensten van het leger was beschreven.

Door haar inzet voor gezondheidszorg, onderwijs en inkomenszekerheid voor iedereen is Nightingale een belangrijke grondlegger geworden van de moderne verzorgingsstaat. Het geromantiseerde imago van *The Lady with the lamp* doet schromelijk tekort aan al wat zij voor de maatschappij heeft betekend.

Referenties

1. Florence Nightingale. Notes on Nursing. What it is and what it is not. Harrison, London, 1859. New York 1860.
2. Florence Nightingale. Notes on Hospitals. J.W. Parker and Son, London, 1859.
3. Cecil Woodham-Smith. Florence Nightingale. Constable, London, 1950.

Nota: enkele tekstfragmenten zijn overgenomen uit Wikipedia.

Een uitgebreide literatuurlijst is beschikbaar via e-post: rja.goris@skynet.be

De financieel-economische crisis

De lectuur van de krantenberichten over de aanhoudende financieel-economische crisis is een deprimerende bezigheid. Een korte selectie dit jaar:
° Arcelor-Mittal schrapt in Luik zeven van de twaalf productielijnen: 1.300 werknemers verliezen hun job (Wim Van de Velden en Marc De Roo, DT 25.01.13).
° Tien multinationals plannen vertrek uit België (Bart Haeck en Stefaan Michielsen, DT 28.03.13).
° In Vlaanderen waren er vorig jaar bijna 5 % minder starters, terwijl 7 % meer ondernemingen er de brui aan gaven (Dries De Smet, DS 24.04.13).
° Het aantal faillissementen is in april met 14,3 % gestegen t.o.v. het jaar voordien: in Vlaanderen +11 %, in Wallonië +15 % en in Brussel +30 %; het is de elfde maand op rij dat er een nieuw record werd neergezet (Kim Evenepoel, DT 03.05.13)
° Het aantal jobs dat gecreëerd wordt door nieuwe buitenlandse investeringen is vorig jaar met 43 % gedaald (Daan Ballegeer, DT 10.05.13).
° Decoma Belplas, een toeleverancier van Ford Genk, sluit de deuren zodat zo'n 500 mensen hun baan verliezen (Eveline Matthysen, DT 07.06.13).
° Een studie van de Nationale Bank toont aan dat er vorig jaar in België minder bedrijven werden opgericht en dat er meer failliet gingen dan in 2011: in Vlaanderen kwamen er netto 1,2 % bedrijven bij, in Wallonië 1,5 % en in Brussel 2 % (Jasper D'Hoore, DT 11.06.13).
° Volgens voorspellingen van Peter Vanden Houte, hoofdeconoom van ING België, ligt de economische groei in België in 2014 voor het eerst in zeven jaar niet boven het Europees gemiddelde (Wouter Vervenne, DT 13.06.13).
° De Belgische autoproductie halveert in tien jaar tijd (François Bailly, DT 06.07.13).

Dat alles heeft uiteraard een terugslag op de werkgelegenheid en de werkloosheid:
° In Vlaanderen steeg de werkloosheid in juni op jaarbasis met 9,3 % (Samuel Hanegreefs en Barbara Moens, DT 02.07.13); de Vlaamse jeugdwerkloosheid steeg in april op jaarbasis zelfs met 15,5 % (Lieve Dierckx, DT 03.05.13).
° In de 12 maanden tot april heeft de VDAB 12,9 % minder jobaanbiedingen gekregen dan in dezelfde periode een jaar eerder (DT 07.05.13).
° België verloor 5.000 banen in het eerste kwartaal volgens het Instituut voor Nationale Rekeningen (INR) (Wouter Vervenne, DT 06.06.13).
° Volgens prognoses van de Nationale Bank verdwijnen er dit jaar in België 26.400 banen (Peter Vande Houte, DS 10.06.13).
° Het Planbureau voorspelt dat er dit jaar geen nieuwe jobs bijkomen (Pieter Blomme, DT 17.05.13).

Onze concurrentiehandicap

Het is juist dat gans Europa kreunt onder de financieel-economische crisis. Toch doen sommige landen, onder meer Duitsland, het beter dan wij. Hoe komt dat? Omdat we met een concurrentiehandicap te maken hebben die vele facetten heeft: vooral een loon- en een belastingenhandicap, doch ook een energiekostenhandicap en een administratieve handicap.
Volgens de Centrale Raad voor het bedrijfsleven (CRB) zijn de lonen in ons land sinds 1996 gemiddeld 5,1 % sneller gestegen dan in Duitsland, Frankrijk en Nederland: een ***loonhandicap*** van 5,1 % dus. Volgens de Nationale Bank is de loonkostenhandicap van België, rekening houdend met de arbeidsproductiviteit, sinds 1996 opgelopen tot 13 % tegenover de buurlanden (Wim Van de Velden, DT 16.04.13). Die gemiddelde loonkostenhandicap van België tegenover de drie buurlanden is in het eerste kwartaal van het jaar verder toegenomen met 0,4 procentpunt (Wouter Vervenne, DT 18.06.13).
Aan die loonhandicap kan verholpen worden door de lonen te bevriezen, door de loonkosten (of loonlasten) te verlagen en door de automatische loonindex te hervormen (Jasper D'Hoore, DT 15.02.13).
Het belangrijkste wapenfeit van de regering Di Rupo in de strijd om de concurrentiekracht is de beslissing om de lonen gedurende twee jaar te bevriezen. Of daarmee de loonhandicap tegenover onze buurlanden kan worden weggewerkt, is twijfelachtig. En de index is wellicht de heiligste koe in de Wetstraat: alle aanvallen daarop worden steeds afgeblokt door de PS (Wim Van de Velden, DT 16.04.13).
De loonkosten hebben te maken met de sociale bijdragen die betaald worden door werkgevers en werknemers. Indien men die wil verlagen moet natuurlijk elders geld gevonden worden voor de financiering van de SZ of moeten de uitgaven in die sector verminderen (zie ook kort bericht "Financiering SZ", p. 13).
De verlaging van de loonkosten, een federale materie, is op dit ogenblik een belangrijk discussiepunt tussen minister-president Kris Peeters en eerste-minister Elio Di Rupo, doch tot hier toe durft of wil de PS de sprong niet wagen (Barbara Moens, Jasper D'Hoore en Wim Van de Velden, DT 13.06.13; jfja, jre en nta, DS 13.06.13). Nochtans zou men verwachten dat Wallonië met zijn hoge werkloosheidsgraad zou staan te springen om die loonkosten te verlagen: zie artikel "De Europese Commissie en de interne Belgische arbeidsmarkt", p. 11).

Er is ook een ***belastingenhandicap*** voor de bedrijven. De impliciete belastingsvoet op arbeid, die alle mogelijke belastingen afzet tegen de bruto loonmassa, lag volgens Eurostat in 2011 op 42,8 %: daarmee is België koploper in Europa (Koen Dedobbeleer, DT 30.04.13) (zie ook kort bericht "Belgische belastingsdruk", p. 12).

Er is echter ook een ***energiekostenhandicap***. Die is volgens een studie van Deloitte even erg als de loonhandicap: de industrie betaalt 12 tot 45 % meer voor elektriciteit in België dan concurrenten in de buurlanden (David Adriaen, DT 28.03.13).

Tenslotte is er een ***administratieve handicap***. Uit een enquête van UNIZO bij 3.100 ondernemers bleek dat 85 % van hen vindt dat ze door de federale regering geviseerd worden via de hoge loonkosten, de hoge belastingsdruk en de enorme administratie (Jasper D'Hoore, DT 31.05.13).

De combinatie van al deze handicaps ergert de bedrijfsleiders mateloos en zet onder meer de firma Van Hool aan om bussen in het buitenland te bouwen (Tom Michielsen, DT 27.06.13). En de verwijtende uitspraken van bedrijfsleiders zoals Paul Buysse, Nicolas Saverys en Jan Pieter De Nul zijn slechts het topje van de ijsberg (Stefaan Michielsen, DT 11.05.13; Ben Serrure, DT 20.06.13).
Eigenlijk is er maar één goede oplossing: de loonvorming, de loonkosten en fiscaliteit moeten overgeheveld worden van het federale niveau naar Vlaanderen en Wallonië.

Federale begrotingscontrole 2013 en begroting 2014

Ter herinnering: op 30 maart hield de regering Di Rupo reeds een begrotingcontrole, waarbij zij de ambitie opgaf om het begrotingstekort 2013 te beperken tot 2,15 % van het bbp, de oorspronkelijke afspraak met de EU, en strandde op 2,46 %; verder stelde zij een lijst op om, op vraag van Olli Rehn, voor 1 % bbp structurele inspanningen te leveren; zij stelde tenslotte een veel te klein

bedrag voor om te voldoen aan de vraag van de EU om de staatsschuld beneden de 100 % bbp te houden (zie Periodiek april 2013, p. 7-8).
Doch wat gevreesd werd gebeurde: op 3 april kreeg België van de Europese Commissie (EC) een rapport met drie buizen: ze voorspelde voor 2013 een begrotingstekort van 2,9 %, de structurele maatregelen zijn onvoldoende en bedragen slechts 0,75 % bbp, en volgens de ramingen van de EC stijgt de schuldgraad einde 2014 tot 101,4 %. De EC dreigde bijgevolg met een boete (Pieter Blomme, Kris Van Haver en Koen Dedobbeleer, DT 04.05.13).
Op 30 juni bereikte de regering een akkoord.

Eerst de feiten.
De vraag van de EC was 500 miljoen euro te vinden voor 2013. De regering vond dat bedrag en legde er nog 250 miljoen als buffer bij. Voor 2014 vond ze 2,4 miljard, dus alles samen 3,15 miljard euro. Voor 2014 moet later nog een bijkomende 400 miljoen euro gevonden worden om te voldoen aan de begrotingsafspraken met Europa.
Voor 2013 gaat het om 58 % overheidsbesparingen, 35 % nieuwe belastingen en 7 % diverse maatregelen; voor 2014 respectievelijk 62 %, 28 % en 10 % in genoemde categorieën.
In de categorie ***overheidsbesparingen*** moet de gezondheidszorg inleveren: in 2013 111 miljoen euro (50 miljoen in de medische nomenclatuur, 50 miljoen in de geneesmiddelen en 11 miljoen voor geneeskundige hulp aan buitenlandse diplomaten in België) (Wouter Colson, www.artsenkrant.com 01.07.13). In 2014 zou de gezondheidszorg volgens een bron 635 miljoen moeten inleveren (Wim Van de Velden, DT 02.07.13). Andere overheidsbesparingen gebeuren in de departementen ontwikkelingssamenwerking, defensie, financiën en Regie der Gebouwen.
De rest van de gelden werd gevonden bij ***nieuwe belastingen van particulieren*** (accijnzen op alcohol en tabak, btw voor advocaten, beperking van dienstencheques en schoolpremie), bij ***nieuwe belastingen van beleggers*** (nieuwe regels beveks, gelijke behandeling Belgische dividenden) en bij ***nieuwe belastingen van bedrijven*** (fairnesstaks en bankentaks). Daarbij moet genoteerd worden dat 50 miljoen euro uit de opbrengst van de fairnesstaks naar een loonlastenverlaging van de kmo's vloeit. Meer details vindt u in DS 01.07.13, Wim Van de Velden, DT 02.07.13, Christof Vanschoubroek, DS 02.07.13.
Tenslotte zullen de deelstaten een bedrag reserveren voor een eventueel tekort van de lokale besturen, in ruil voor het blijven betalen van de usurperende bevoegdheden door de federale regering dit jaar (Barbara Moens en Wim Van de Velden, DT 03.07.13; Peter De Lobel, DS 03.07.13). En op 17 juli werd tussen de federale regering en de deelstaten overeengekomen dat elke deelstaat zou zorgen voor een begrotingsevenwicht in 2014, zodat het begrotingstekort van België verder zou afnemen van 2,25 % (resultaat van de federale begroting) tot 2,15 %, zoals overeengekomen met Europa (Wim Van de Velden, DT 18.07.13).

En nu de commentaar.
Zoals hoger vermeld is België in Europa nu reeds de kampioen in het belasten van arbeid. Doch er is meer. Ook voor de totale belastingsdruk zit België in de kopgroep met 44,1 % van het bbp; ons land moet enkel Denemarken en Zweden laten voorgaan (Koen Dedobbeleer, DT 30.04.13) (zie ook kort bericht "Belgische belastingsdruk", p. 12). En mede door de zoektocht naar nieuwe belastingen bereikt de fiscale druk met 46 % van het bbp dit jaar een recordhoogte (Pieter Blomme, DT 17.05.13). Wordt het dan niet stilaan tijd te stoppen met het invoeren van nieuwe belastingen en het mes te zetten in niet essentiële uitgaven?
Wie gehoopt had dat de regering Di Rupo van deze begrotingscontrole zou gebruik gemaakt hebben om de loonlasten gevoelig te verlagen, komt bedrogen uit. "Van de minimumtaks stroomt slechts een luttele 50 miljoen naar een lastenverlaging voor kmo's. Niet meer dan een doekje voor het bloeden. Had men drastischer gekozen, dan was er ook meer ruimte geweest om de concurrentiekracht aan te zwengelen. Dat ontbreekt en is meteen het grote manco in deze begroting" besluit Isabel Albers (DT 02.07.13).
Tenslotte zal nog een hartig woordje moeten gewisseld worden tussen de regering, de sociale partners, de ziekenfondsen, het RIZIV en de artsensyndicaten vooraleer de besparingen in de gezondheidszorg rond zijn.

De Vlaamse regering

Eerst de positieve punten.
De Vlaamse regering met Kris Peeters op kop zet zich meer dan behoorlijk in voor de bevordering van het bedrijfsleven en de economie in Vlaanderen via het project "Vlaanderen in Actie" (VIA), dat in 2006 op gang werd getrokken en waarvan Prof. Koenraad Debackere de huidige voorzitter is (Johan Rasking, DS 27.04.13).
Enkele feiten.
° In 2012 investeerden buitenlandse bedrijven 1,58 miljard euro in Vlaanderen, goed voor 3.740 nieuwe jobs; het totale investeringsbedrag is kleiner dan in 2011, doch het aantal gecreëerde jobs is groter. De meeste investeringen komen uit de VS en onze buurlanden, doch de Aziatische bedrijven vinden steeds beter de weg naar Vlaanderen. Dat blijkt uit gegevens van Flanders Investment and Trade (FIT) (Gwen Declerck en Katrien Verstraete, DT 02.03.13).
° FIT maakte ook bekend dat de totale export in 2012 voor het derde jaar op rij steeg na het rampjaar 2009. In die cijfers is ook de doorvoer begrepen van goederen die elders - in Brussel, Wallonië of het buitenland – zijn gemaakt, maar via de havens in Vlaanderen passeren; mede door die manier van meten is Vlaanderen goed voor 83 % van de Belgische export (Bart Haeck, DT 17.04.13). In dat verband is het vermeldenswaard dat de havenbazen van Zeebrugge, Antwerpen, Gent en Oostende in april een gemeenschappelijk actieplan hebben voorgesteld om hun havens internationaal beter op de kaart te zetten (DT 19.04.13).
° In de eerste helft van juli leidde minister-president Kris Peeters samen met de Nederlandse eerste minister Marc Rutte een handelsmissie naar Texas om in die streek, met zijn sterk uitgebouwde petrochemische industrie, de troeven van de havens van Rotterdam en Antwerpen onder de naam "Deltaregio" gezamenlijk aan te prijzen; de missie werd door de 150 deelnemende bedrijven als een succes bestempeld (Stefaan Michielsen, DT 13.07.13).
° De trage Vlaamse procedures om een milieu- en bouwvergunning goedgekeurd te krijgen, zijn investeerders al lang een doorn in het oog. De Vlaamse regering heeft – na voorbereidend werk van de kabinetten van minister van Milieu Joke Schauvliege en van minister van Ruimtelijke Ordening Philippe Muyters – op 19 april de teksten voor een unieke omgevingsvergunning goedgekeurd: een bundeling van de milieu- en bouwvergunning. De voordelen zijn tijdswinst voor de investeerders, uitspraak met één stem, vermindering van de papiermolen en onbeperkte geldigheid. Het decreet moet nog een adviesfase doorlopen vooraleer het goedgekeurd kan worden in het Vlaams Parlement (Wim Winckelmans, DS 20.04.13; BM, DT 20.04.13).
° In 2012 werd door de Vlaamse overheid aan 32.000 kmo's steun verleend, goed voor 66.634 projecten en bijna 34 miljoen euro uitbetaalde subsidie; in 2013 trekt de Vlaamse regering daarvoor 38 miljoen euro uit (Barbara Moens, DT 30.04.13).
° Op 3 juli kreeg minister-president Kris Peeters de Europese prijs voor "Europese Ondernemende Regio 2014". De ondernemersgraad in Vlaanderen ligt in vergelijking met Europese landen vrij hoog: op de derde plaats na Nederland en het Verenigd Koninkrijk (Barbara Moens, DT 03.07.13).
Sinds de boodschap die Kris Peeters op 12 april meekreeg van de Zweeds Volvo-baas dat België dringend de hoge loonkosten moet aanpakken (zie Periodiek april 2013, p. 9), is hij meer dan wie ook overtuigd van de urgentie van die maatregel. Hij kan er echter zelf

niets aan doen, want het is een federale materie. En bij Elio Di Rupo krijgt hij daarvoor maar weinig gehoor.
Ook op andere terreinen doet de Vlaamse regering verdienstelijk werk.
In het licht van de stijgende kinderarmoede vraagt minister Ingrid Lieten de steun van het middenveld, de gemeenten, de provinciebesturen en de grote bedrijven om een fonds voor kinderarmoedebestrijding op te richten, waarin overheidsgeld en geld uit de privésector worden samen gelegd (Veerle Beel, DS 17.04.13).
Minister Jo Vandeurzen wil met de ouderen- en gehandicaptenzorg een andere richting uit dan die van de afzondering uit de samenleving in aparte instellingen om twee redenen. Er is vooreerst een probleem van betaalbaarheid. Doch bovendien vindt hij dat de zorg, die niet in het dagelijks leven is ingenesteld, geen goede zorg is en dat de ganse samenleving verantwoordelijk is voor mensen die zorg nodig hebben (Guy Tegenbos, DS 08.04.13; Ann Peuteman, www.knack.be, 03.07.13). (zie ook: korte berichten "Kleinschalige dagopvang voor ouderen", p. 14, "Basisuitkering gehandicapten", p. 12 en "Opvang kinderen met handicap", p. 13)

Er zijn ook negatieve punten.
° In april vroeg het Vlaamse bedrijf met internationale allure Alfacam het faillissement aan (Sebastien Rousseau en Ben Serrure, DT 16.04.13).
° Het einde 2012 door Kris Peeters aangekondigde bankenplan, dat meer ruimte moet scheppen voor de banken om geld toe te kennen aan bedrijven, loopt vertraging op om juridische redenen (Barbara Moens, DT 03.05.13).
° Het Vlaamse innovatiebeleid, waarin Vlaanderen jaarlijks 1,2 miljard euro investeert, is nog steeds ondoorzichtig en versnipperd (Bart Haeck, DT 22.05.13).
° Het akkoord over de hervorming van het secundair onderwijs, dat op 4 juni in de Vlaamse regering werd bereikt, is – beleefd gezegd – geen echt akkoord. De beslissingen werden vooruitgeschoven naar de volgende legislatuur (Bart Haeck, DT 05.06.13; Peter De Roover, DT 06.06.13; Jos Bouveroux, DT 11.06.13). Wordt vervolgd.
° En het Oosterweel-dossier, dat het verkeersinfarct in Antwerpen moet oplossen, blijft aanslepen.

De zesde staatshervorming

In het vorig nummer van Periodiek (p. 9) werd gemeld dat vanaf 8 april de besprekingen over het laatste pakket van de 6de staatshervorming aangevat werden. Die werden op 9 juli met een regeerakkoord, waarbij ook de groene partijen betrokken waren, afgerond. Het gaat vooral over de overheveling van de volledige kinderbijslagen (6,8 miljard), een klein deel van de gezondheidszorg (5 miljard) o.a. de ouderenzorg in de rusthuizen en de gehandicaptenzorg, een deel van het arbeidsmarktbeleid (4,8 miljard) en over de hervorming van de bijzondere financieringswet (BFW), die de financiering van gemeenschappen en gewesten regelt, tot de nieuwe BFW (NBFW). Die bevoegdheden zullen overgeheveld worden op 1 juli 2014 (Christof Vanschoubroek, DS 10.07.13; Wim Van de Velden en Jasper D'Hoore, DT 10.07.13; Wim Van de Velden, DT 10.07.13; Jasper D'Hoore, DT 11.07.13). Aangezien nog dagelijks nieuwe bijzonderheden over de teksten doorsijpelen, kan slechts een voorlopige evaluatie gemaakt worden.
Positief is ongetwijfeld dat genoemde bevoegdheden, goed voor ongeveer 20 miljard euro, werden overgeheveld van de federale overheid naar de deelstaten.

Negatief is dat de federale overheid *slechts 87,5 % van de middelen* overhevelt, zodat de deelstaten in de periode 2014-2016 moeten zorgen voor de financiering van de overige 12,5 % van de 20 miljard of 2,5 miljard euro. Daarvan moet Vlaanderen 60 % (of 60,5 %?) of 1,5 miljard betalen, terwijl het slechts 56,4 % van de 20 miljard krijgt. Daarenboven werd afgesproken dat de deelstaten van 2017 tot 2030 de *helft van de vergrijzingskosten* voor de pensioenen van hun ambtenaren moeten dragen: dat komt neer op 0,23 % van het bbp tegen 2030 (Christof Vanschoubroek, DS 10 en 11.07.13; Wim Van de Velden, DT 11.07.13).
Ook negatief is de wijze waarop de *overheveling* van kinderbijslagen en (een klein deel van) de gezondheidszorg *in Brussel* gebeurt: niet naar de Vlaamse en Franse Gemeenschapscommissies (= communautarisering), doch naar de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC), die uitsluitend is samengesteld uit vertegenwoordigers van het Brussels Gewest (= regionalisering). Zo wordt de band tussen de Vlamingen in Brussel en die in Vlaanderen doorgeknipt.
Eveneens negatief is de vaststelling dat de *versnippering* van bevoegdheden toeneemt: het overgrote deel van de gezondheidszorg, dat namelijk door het RIZIV beheerd wordt, blijft federaal; in het arbeidsmarktbeleid blijven het loon- en loonkostenbeleid evenals de werkloosheidsvergoedingen federaal en in het ouderenbeleid blijven de pensioenen ook federaal.

Er blijven ook veel ***vraagtekens*** bestaan over de nieuwe *bijzondere financieringswet (NBFW).*
Duidelijk is dat de vennootschapsbelasting federaal blijft. Men spreekt wel over een fiscale autonomie van 12 miljard euro (Christof Vanschoubroek, DS 10.07.13) of een stijging van 19 naar 32 % van de totale ontvangsten (Alain Mouton, www.trends.be 10.07.13), doch die is geen gevolg van een afsplitsing van een deel van de personenbelasting: de deelstaten kunnen enkel opcentiemen (en afcentiemen) op de federale personenbelasting heffen (Nicolas Bouteca, DT 11.07.13). De overgehevelde bevoegdheden blijven echter zoals tevoren gefinancierd met dotaties (Hendrik Vuye, DT 11.07.13).
In de NBFW werden finaal ook de inspanningen van de deelstaten voor de federale begroting (de niet overgehevelde 2,5 miljard) in de periode 2014-2016, en voor de vergrijzingskosten in hun openbare sector (0,23 % bbp) in de periode 2017-2030 opgenomen (Wim Van de Velden, DT 16.07.13). Dat betekent dat de studies van Prof. André Decoster, van VIVES en zelfs van recente simulaties in samenwerking met de Nationale Bank – waarin genoemde bijkomende kosten voor de deelstaten niet opgenomen worden (Wim Van de Velden, DT 27.06.13, 10 en 11.07.13) - in snelheid door Elio Di Rupo en de betrokken partijvoorzitters werden gepakt. Omwille daarvan en aangezien de simulator uitgaat van talloze mogelijke parameters concludeert Peter De Lobel: "Over de financieringswet valt heel veel te zeggen, maar niet wie zal winnen of verliezen" (DS 12.07.13). De gebruikte tactiek herinnert aan de geboorte van de BFW, begeleid door de "Toshiba-boys" van toenmalig eerste minister Jean-Luc Dehaene.
Afwachten dus tot alle teksten en cijfers vrijkomen.

Tot slot
Op 1 juli trad Kroatië als 28ste lidstaat toe tot de Europese Unie. Dat land telt 4,5 miljoen inwoners (Wikipedia): dat is minder dan Vlaanderen.
In de EU zijn er nu dus 12 staten met een kleiner aantal inwoners dan Vlaanderen en die hebben allen hun eigen gezondheidszorg en zelfs hun eigen ganse Sociale Zekerheid.
Waarom zou Vlaanderen daar ook geen recht op hebben?

Eric Ponette, 18 juli 2013

FORUM*

**** In deze rubriek worden bijdragen van VGV-leden en andere personen, evenals reacties hierop, opgenomen; elke auteur is zelf verantwoordelijk voor de inhoud.***

DE LICHAAMSTAAL

De gemeenschappelijke voorouder van de chimpansee en de mens leefde tussen zeven à vijf miljoen jaren in Oost-Afrika. Nieuw onderzoek wijst uit dat drie à vier miljoen jaren geleden de eerste hominide of aapmens zich afgescheiden heeft van zijn soortgenoten. De wetenschap heeft vastgesteld dat de menselijke hemoglobine op slechts drie punten verschilt met deze van de gorilla.
Drie groepen, gedwongen door natuurlijke omstandigheden of uit noodzaak, vormden zich geleidelijk aan en zwermden uit. De ene bleef in Oost-Afrika (de wieg van de homoïde,) de tweede week uit naar Europa en de derde ging zich vestigen in Azië. De splitsing in groepen was levensnoodzakelijk en elke groep zocht een aangepaste levensruimte. Verschil in taaluitingen werd geboren, misschien het begin van een Babelse verwarring. Hetgeen een universeel karakter en betekenis had was de lichaamstaal die een blijvend gegeven was voor gemeenschappelijke verstaanbaarheid tussen alle stammen en, tot op heden, een aangeboren gave, een unieke erfenis voor de mens is. Deze oertaal is universeel en zal tot op heden elk mensenkind steunen bij het spreken van een aangeleerde taal. Het is het belangrijkste en kostbaarste geschenk van zijn oerouders. Het zal hem blijvend helpen in zijn gesproken taal.

De Lichaamstaal is eigen aan de mens. Ze is aangeboren, een erfenis van de aapmens. *(Deel I)*

De houding van onze oerouders veranderde en evolueerde naar **meer mens zijn.** Deze **aapmensen** leerden *rechtopstaand te bewegen*, hetgeen grote fysiologische gevolgen had voor hun verdere evolutie. Hun gezichtsveld werd ruimer en hun bewegingen sneller en nauwkeuriger. Meer stimuli voor lichaam en hersenen veranderden en verfijnden hun houding, jachttechnieken en sociaal leven. Vooral de **hersenen** werden groter en boden meer mogelijkheden om een sociaal weefsel en onderling begrip tussen de stamleden op te bouwen. Jachttechnieken werden verfijnd om tot een groter voedselrendement te komen.
Deze aanpassingen eisten een goede verstandhouding en afspraken hetgeen door een bepaalde **lichaamstaal** mogelijk gemaakt werd. Communicatie werd uitgedrukt door kreten, keelgeluiden, gegrom, grijnzen, kijken, gebaren en lichaamshoudingen die, aangeboren, vaker instinctief gebruikt werden.

Alle handelingen, verbonden aan een bepaalde situatie, werden meer en meer alleen gebruikt voor dezelfde handelingen. Jagen, eten, slapen, vluchten, samenwonen, twisten, gingen gepaard met stemgeluiden, gebaren of lichaamshoudingen die zich permanent herhaalden en steeds op dezelfde manier moesten gebruikt worden. Dit **repetitief gedrag** schiep *associaties die langzamerhand automatismen werden*. De werkelijkheid van een situatie kon en mocht niet mis begrepen worden want, bij gevaar, was dit misverstand levensgevaarlijk voor andere leden of zelfs voor de groep. *Levensbehoud was het ultieme doel van elk handelen*.

Langzaam groeide de verstandhouding en kwam er een soort dialoog door gebaren en geluiden tot stand die eigen was aan de groep of stam. De meest noodzakelijke behoeften of gevoelens, uitgedrukt in houding of beweging, gingen gepaard met een aangepast keelgeluid dat uiteindelijk *tot woord uitgroeide*. De voortdurende en gelijktijdige herhaling van het woord en gebaar of handeling bracht mee dat het woord uiteindelijk alleen werd uitgesproken. Dat specifiek keelgeluid beduidde de handeling. De wet van de minste inspanning was hier ook van toepassing. *Elke zaak of gebaar kreeg een **naam***, maar na verloop van tijd werden enkele woorden na elkaar uitgesproken en ***de zin*** was geboren. De associatie tussen woord(en) en daad(daden) was een grote stap naar meer ***hominisatie***.

Deze natuurlijke evolutie van begrippen in woord en zin groeide aan in omvang en verrijkte in betekenis en doelgerichtheid.

Verschillende gedragspatronen en verbale gewoonten werden gelinkt aan allerlei bepaalde situaties. Er ontstonden **voortdurend** nieuwe toestanden die een nieuwe aangepaste naam en uitvoering kregen. Daardoor kregen de hersenen een massa informatie te verwerken. Deze **permanente** stimuli verrijkten en verbeterden de capaciteit tot spreken, maar ook de inhoud van de boodschappen.

De cortex groeide en maakte zich gereed om een **communicatie**, geassocieerd aan leefsituaties, toe te laten. Deze langdurige selectieve processen op biologisch, maar ook op cultureel niveau evolueerden naar altijd meer en beter. Uiteindelijk, na eeuwen, was er een permanente gedrevenheid tot *wisselwerking tussen daad en woord*. Er vond tussen het zintuiglijke, het abstracte en esthetische een symbiose plaats die de Homo Sapiens deed geboren worden. Hij onderging de wet van **'De functie schept het orgaan.'**

Deze evolutie gaf hem ook de kans *het symbolische* te begrijpen en te gebruiken. Hij waagde zich aan een beeld van mens en dier te maken en wandschilderingen in zijn habitat aan te brengen.. Eindelijk kon hij creatief zijn en nadenken over zichzelf en anderen, over zijn milieu. Hij meende dat er mysterieuze krachten aanwezig waren in de natuur en schonk ze een plaats in een soort *religie.* Ook zijn leefgemeenschap werd gestructureerd. Stamgevoel, bloedverwantschap, familie, vriendschap, leiderschap versterkten zich gestaag. Ook kunstvormen werden geschapen.

Volgens **Darwin** wedijvert ieder individu met een andere soortgenoot. Toch is hij, om te overleven, verplicht in groepsverband te leven. Leiding is noodzakelijk om de veiligheid van eigen leefruimte, jachtgebied en instandhouding van de stam te verzekeren. Deze levenssituatie vloeit voort uit aangeboren gevoelens, erfenis van de voorouders. Deze waarden worden met hand en tand verdedigd tegen iedere aanval van eventuele vijanden. Stammenoorlogen ontstaan vaak uit noodzaak. Positieve en negatieve gevoelens, zoals wraak, doodslag, verminking, verkrachting, haat, jaloezie, diefstal, bedrog kan men waarnemen bij de **Homo Sapiens** *(hij die weet dat hij weet of … het bewustzijn is geboren).*
Dienaangaande lezen we in een artikel uit DS van 20/10/2011: **"Computeranalyse van ruim tweeduizend talen leert dat de vermoedelijke oertaal, die vijftigduizend jaar geleden werd gesproken, haar zinnen anders moet hebben gevormd. Onderwerp-voorwerp-werkwoord was daar de woordvolgorde, volgens de Amerikaanse taalonderzoekers Murray Gellman en Merritt Ruhlen." *'Wij een boterham eten*, dus …'**

De huidige beschavingen kennen nog altijd oorlog, moord, bedrog en bewijzen dat zelfs de **Homo Sapiens Sapiens** nog resten van de vroegere primatennatuur in zich draagt. Deze afkomst kan hij moeilijk loochenen. *Dierenstudies van de geleerden Lorenz en Tinbergen* zijn relevant dienaangaande. Het domineren van anderen, luisteren, haten, liefhebben, vijandschap, lichamelijke expressies, nood aan contact met anderen, in groep leven, zich voortplanten, bloedverwantschap of vriendschap zijn aanwezig en spelen een rol. Deze instinctieve entingen zijn blijvende eigenschappen van het **'mens zijn'.**

De overwelvende halfronden van de hersenen gaven de hominide de mogelijkheid om langdurige processen van fysieke functies te versterken en te specialiseren, maar vooral op cultureel gebied verwierf hij mogelijkheden om zijn niveau te verrijken en aangepaste oplossingen te vinden voor allerlei problemen van praktische aard.

De **hominisatie,** onderzocht, bestudeerd en beschreven door de eminente geleerde en paleontoloog **P. Teilhard de Chardin, Jezuïet (1881-1955)**, stelde dat de mensaap door zijn evolutie gedwongen werd om de ***non-verbale signalen te associëren met beleefde situaties en ze onder woorden te brengen of te benoemen.*** Zijn boek **'Het Verschijnsel mens'** of **'Le Phénomène Humain'** was en is nog steeds een meesterwerk dat de evolutie van de materie en het leven beschrijft. Het laatste concilie heeft zijn theorie besproken, maar geen besluiten genomen of durven nemen.

Zonder de lichaamstaal of **'taal zonder woorden'** is de communicatie tussen de mensen grotendeels onbegrijpelijk, misleidend of onvolledig. Velen letten niet op de manier waarop iemand iets meedeelt, maar instinctief voelt hij toch aan of de spreker oprecht, vals, geniepig, leugenachtig is of kan zijn. Meestal verraadt de lichaamstaal de aard van de mens. Vanaf de geboorte toont de baby honger, pijn, verdriet, kijken, wenen, lachen, slapen, grijpen enz. De moeder kent haar kind dat eveneens, instinctief en aanstonds, haar lichaamstaal, stem, gelaatsuitdrukkingen en gebaren aanvoelt en begrijpt. Deze 'intieme' taal is de innige band tussen beiden. Haar invloed is zo groot dat de eerste twee levensjaren bepalen welke mens haar kind zal worden. Er is een diepgaande studie geweest aangaande *'taalverwerving', want de taal bepaalt of is de mens.*

In het Amerikaanse vakblad *Proceedings of the National Academy of sciences* verscheen onlangs een studie van **David Lewkowiwicz**, ontwikkelingspsycholoog aan de universiteit van **Atlantic University** in Florida. Dit onderzoek over het gebrabbel en uitgesproken lettergrepen van de zes maanden oude baby's toont aan, en bewijst, dat de baby minder naar de ogen van de mama kijkt, maar aandachtig kijkt naar de pratende mond. Hij kijkt naar de vorm van de lippen die hij juist moet imiteren om dezelfde klanken te kunnen produceren. Dit is een erg moeilijk proces dat gunstig verloopt wanneer hij daartoe ***auditief*** bekwaam is. Eenmaal dit proces van basisklanken verworven, keert de blik terug naar de ogen. Bij een vreemde taal blijven ze langer liplezen. Deze bevindingen worden door andere geleerden bevestigd.

Bij *doven is dit* ***onmogelijk.*** *Vanaf de geboorte* is er voldoende liplezen tot de 8ste maand; daarna valt de 'verbale' respons (hetzelfde herhalen) stil met alle negatieve gevolgen voor zijn taal- en gedragsontwikkeling. Zelfs bij horende kinderen die geen auditieve stimuli krijgen, zal er geen taal en verstandelijke ontwikkeling zijn (bv. De Wilde van Aveyron-Frankrijk).

De moeder speelt hier ***een primordiale rol*** bij het aanleren van de *moedertaal.* Naderhand, rond 3 jaar, zijn de ouders uiteindelijk verplicht hun kind aan leraars voor doven toe te vertrouwen in het kader van een instituut voor doven of slechthorenden. De logopedisten, na een speciale opleiding, kunnen aanvullende spraakoefeningen op school of aan huis geven. Het *auditieve restvermogen en intelligentie* bij doven, half-doven en gehoorgestoorden spelen een hoofdrol.

Het probleem van hoorapparaten eist grondig onderzoek van de audioloog voor doven, maar ook volgehouden aanpassingen en onderzoek bij de slechthorenden.

Leraars voor doven moesten het liplezen permanent onderwijzen en ondersteunen door gebaren, mimiek, goede articulatie en beeldmateriaal. Waren er nog gehoorresten, dan werden ze ingeschakeld om nog een beter begrijpen en uitspraak te verkrijgen. Het *repetitief karakter* van deze

spraak en auditieve stimuli vergen heel veel energie en geduld van leerling en ... leraar.

Jean-Pierre Eycken, ereleraar voor doven, audiopedagoog en logopedist aan *L'Institut Royal pour Sourds et Aveugles à Liège*

Lezing voor de senioren van de Orde van den Prince, Tongeren - Sint –Truiden, oktober 2011.

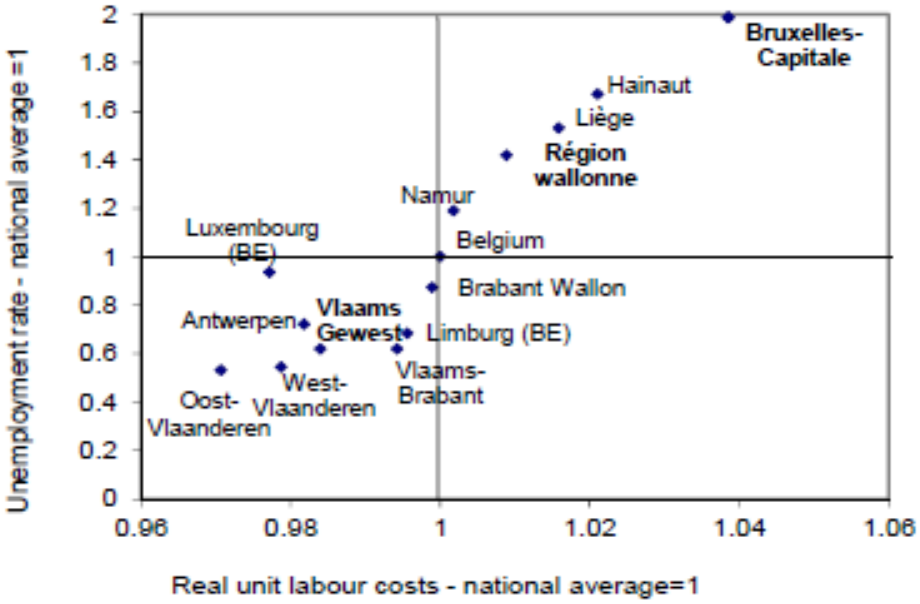
DE EUROPESE COMMISSIE EN DE INTERNE BELGISCHE ARBEIDSMARKT

Het is eerder uitzonderlijk dat een orgaan van de Europese overheid zich uitspreekt over interne Belgische aangelegenheden. Daarom besteden we bijzondere aandacht aan het hoofdstuk 3.4 "Structurele maatregelen voor groei en competitiviteit" in het document van de Europese Commissie (EC) "Assessment of the 2013 national reform programme and stability programme for Belgium", gepubliceerd op 29.05.13.
(Ref.: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/swd2013_belgium_en.pdf)

De Europese Commissie (EC) stelt vast dat de Belgische economie blijft kampen met een arbeidskosten competitiviteit: de snelle groei van de lonen tegenover de achtergrond van geringe productiviteitswinst leidde tot een snellere toename van de arbeidskosten per eenheid product dan het Europees gemiddelde. Dat is reeds meerdere jaren het geval.
De EC geeft toe dat België reeds stappen heeft gezet om dat probleem op te lossen, doch stelt vast dat die onvoldoende zijn en dat bijkomende meer structurele maatregelen moeten genomen worden.

Doch de EC merkt bovendien op dat België geen maatregelen nam om de lonen en de productiviteit op lokaal vlak beter op mekaar af te stemmen. Verder is de Commissie van oordeel dat dit mankement bijdraagt tot de belangrijke en aanhoudende regionale verschillen in werkloosheid die de Belgisch arbeidsmarkt karakteriseren.
De Commissie verduidelijkt haar zienswijze in een grafiek "Regionale werkloosheid en loonkosten per eenheid product".

Graph 3: Regional unemployment and relative unit labour costs

Source: EUROSTAT, Commission services' calculations.

In de grafiek worden die parameters ingevuld voor de tien Belgische provincies en voor de drie gewesten. De waarden van beide parameters werden berekend in functie van het nationaal gemiddelde, dat gelijk gesteld werd aan 1.
Daaruit blijkt een duidelijke lineaire correlatie te bestaan tussen de werkloosheid en de loonkosten per eenheid product. Het Vlaams Gewest met de laagste loonkosten per eenheid product heeft het kleinste werkloosheidscijfer, terwijl het Brussels Gewest met de hoogste loonkosten per eenheid product het hoogste werkloosheidscijfer heeft. Het Waals Gewest ligt voor beide parameters tussen genoemde gewesten in.

De EC geeft bijgevolg de aanbeveling mee dat het kader van de loononderhandelingen het mogelijk zou maken dat de lonen in België beter de productiviteit op lokaal vlak zouden reflecteren: dat zou de competitiviteit van de bedrijven verbeteren en als gevolg hiervan de werkgelegenheid bevorderen. Dat betekent dat Wallonië met zijn hoge werkloosheidsgraad er nog meer belang bij heeft dan Vlaanderen om zijn loonkosten te verminderen.

Aan dit aspect van de aanbevelingen van de EC werd in de Vlaamse pers weinig aandacht gegeven. De krant DE TIJD pikte dat bericht op en gaf toelichting met inbegrip van vermelde grafiek (Kris Van Haver, DT 31.05.13).

Eric Ponette, 7 juli 2013

KORTE BERICHTEN

LA PETITE BANDE

La petite bande zit in moeilijkheden. De structurele subsidies werden opgezegd. Maar toch lieten ze het hoofd niet hangen. Ze startten een campagne "red La petite bande". Sigiswald Kuijken brengt een boek uit met zijn visie over Bach in 2014. Er wordt ook een CD gemaakt.
Het is een ideaal geschenk dat beschikbaar zal zijn in het Nederlands, Frans, Engels, Duits, Spaans, Italiaans en Japans. Of hoe we Vlaanderen ook internationaal kunnen aanspreken. Maar ook gewoon een mooi geschenk voor wie van Bach houdt. Je steunt er dus ook de Vlaamse grondlegger van de authentieke barokmuziek mee. Ik ben er namelijk van overtuigd dat Sigiswald Kuijken eigenlijk de leermeester was (soms direct, soms indirect) van vele hedendaagse barokensembles.
Wie diep in de buidel tast krijgt er een exclusieve ets bij van de hand van de broer van Sigiswald. Je kan doneren via http://www.lapetitebande.be/support.php?lang=NL

Louis Ide

"LÉGION D'HONNEUR" VOOR DIDIER REYNDERS

MR-vicepremier Didier Reynders is voortaan commandeur in het Franse légion d'honneur. Hij kreeg die hoogste Franse onderscheiding van de Franse expresident Nicolas Sarkozy op 27 maart ll. Sarkozy en Reynders bereikten tijdens de financiële crisis een compromis over de redding van het toenmalige Fortis en Dexia (Pieter Blomme, DT 28.03.13).
Econoom Geert Noels reageerde op Twitter dat je dat hoogste Franse ereteken krijgt bij grote verdienste voor de Franse staat en liet verstaan dat de Franstalige liberaal bij de Dexiadeal beter wat meer aan de Belgische belangen had gedacht (DS 28.03.13)

Eric Ponette

BELGISCHE BELASTINGSDRUK

Volgens een studie van Eurostat, het Europees bureau voor statistiek, bedraagt de impliciete belastingvoet op arbeid, die alle mogelijke belastingen afzet tegen de bruto loonmassa, in België 42,8 procent voor 2011. Daarmee is ons land de koploper van de 27 lidstaten van de EU. Ter vergelijking: het gemiddelde in de Europese Unie is 35,8 procent. Bovendien is deze belasting in België hardnekkig hoog terwijl bv. in Zweden, toch niet bepaald een lagelonenland, de impliciete belasting op arbeid gedaald is van 46,8 procent in 2000 tot 39,4 in 2011.
Onlangs kreeg de Vlaamse minister-president van het Zweedse hoofdkwartier van Volvo te horen dat België dringend de hoge loonkosten dient aan te pakken om de toekomst van de Gentse Volvo fabriek te verzekeren.
Zoals bekend is dit evenwel "federale" bevoegdheid zodat Peeters recent (10 juni) alleen nog maar eens beleefd kon "aandringen" bij Di Rupo om aan dit dramatisch probleem iets te doen.
Ook voor de totale belastingdruk zit België in de kopgroep. In heel Europa klokte de belastingdruk, uitgedrukt als percentage van het bbp, af op 38,8 procent in 2011. In België was dat 44,1 procent. Hier moet ons land alleen het Scandinavische duo Denemarken (47,7 %) en Zweden (44, 3%) laten voorgaan (DT 30.04.13).

Albert Baert

SALDUZWET

Vier keer zoveel Vlaamse als Waalse advocaten doen mee aan Salduz.

Door de Salduzwet krijgen alle gearresteerde verdachten een gratis advocaat bij hun eerste verhoor. Dat moet van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Uit een antwoord van minister van Justitie Annemie Turtelboom aan kamerlid Stefaan De Clerck blijkt dat in Vlaanderen gemiddeld vier keer zoveel advocaten meewerken aan Salduz dan in Franstalig België.
In Nederlandstalig Brussel doen 160 advocaten mee, in Franstalig Brussel slechts 18. Nochtans meent Franstalig Brussel toch recht te hebben op 80 % van het gerechtelijk personeel omdat de criminaliteit daar zo hoog is.
Er zijn evenwel grote regionale verschillen: in het arrondissement Antwerpen werken 87 advocaten mee, in Mechelen 12, in Dendermonde 45, in Turnhout 9 en in Hasselt 40.
In de hele provincie Henegouwen, die nochtans meent door haar vele werk in de nieuwe hervorming recht te hebben op twee parketten, doen slechts 40 advocaten mee. In de hele provincie Antwerpen, die eigenlijk meer werk heeft en die géén twee aparte parketten krijgt, doen 108 advocaten mee (DS 11.06.13).

Albert Baert

BASISUITKERING GEHANDICAPTEN

Vlaanderen heeft een nieuwe aanzet voor een globaal gehandicaptenbeleid waarbij elke erkende patiënt een basisuitkering zal krijgen waarmee hij zijn zorg en ondersteuning zelf zal kunnen betalen. Voor de meesten, die beroep doen op familie, buren, mantelzorgers en sociale diensten zoals gezinshulp en andere, zou dit moeten volstaan zodat er op termijn minder lange wachtlijsten komen voor de gespecialiseerde voorzieningen. Immers, hoewel er in deze regeerperiode 5.500 nieuwe plaatsen zijn bijgekomen, zijn er nog steeds 22.000 wachtenden, wat vaak leidt tot schrijnende toestanden. Tegen 2020 zouden hiermee de wachtlijsten volledig moeten verdwijnen, althans dit is de ambitie van minister Vandeurzen.
De bedragen liggen nog niet vast maar het werkveld droomt van een Vlaamse zorgverzekering-bis, nu voor personen met een handicap, waarbij een nieuwe jaarlijkse bijdrage van 25 euro van elke Vlaming zal zorgen voor een uitkering van 300 tot 400 euro per maand voor elke erkende persoon. Maar hier stelt zich alvast een probleem.
Het Vlaamse Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) kent 41.000 cliënten, waarvan er 27.000 gebruik maken van een instelling, 10.000 thuisbegeleiding krijgen en 4.000 een persoonlijk budget. In totaal gaat het huidige budget over 1.36 miljard euro. Daarnaast staan er dus nog 22.000 op hun wachtlijst, 63.000 in totaal. De federale overheid daarentegen geeft aan 80.000 gehandicapte Vlamingen een inkomensvervangende uitkering of een integratietegemoetkoming of beide en de (nu nog federaal) georganiseerde kinderbijslagregeling geeft een hogere uitkering aan 110.000 gezinnen. Over het aantal lokale uitkeringen, vaak aan mantelzorgers, zijn geen globale cijfers bekend. Er zijn in deze materie dus nog vele onbekende parameters. De Vlaamse oppositiepartijen zijn daarom uiterst kritisch. Open VLD spreekt van 'een vrijblijvende aankondigingspolitiek als vervroegde verkiezingsstunt'. Groen, bij monde van Mieke Vogels, is nog harder: "Het systeem stopt mensen geld toe en laat ze vervolgens aan hun lot over." (DS 15 en 16.05.13) Wordt vervolgd.

Hendrik Verbrugge

OPVANG KINDEREN MET HANDICAP

Ouders organiseren zelf opvang voor hun kinderen met een handicap.

Om de lange wachtlijsten te ontlopen gaan ouders samen aan tafel zitten om zelf een thuis te bouwen voor hun volwassen kinderen met een handicap. Nu gaan de grote geldstromen naar de voorzieningen voor een aanbod waarin je moet passen. Het geld zou eerder moeten gaan naar de personen met een handicap zelf, waardoor een vraag gestuurde zorg beter kan gefinancierd worden, i.p.v. naar strakke voorzieningen. Zo heeft het Vriendenhuis, een vereniging van ouders, samen met de vzw Inclusie Invest, een sociale coöperatie voor huisvesting van personen met een handicap, een woning aangekocht. Hiervoor worden aandelen uitgegeven die zoveel mogelijk worden verspreid onder familie en vrienden. Voor de zorg moeten ze wel geld inzamelen want de overheid kan nooit alle kosten dekken. In 2020 zouden de wachtlijsten weggewerkt zijn. Deze jaren kunnen met dit zorgproject overbrugd worden.
Zelfs privéinitiatieven, waar de overheid niet meer moet investeren in gebouwen, hebben het nog moeilijk door het wantrouwen van de overheid. Zonder zorgbudget (PAB: persoonlijk assistentiebudget) voor iedereen kunnen dergelijke initiatieven niet overleven hoewel ze goedkoper zijn dan de voorzieningen (DS 27.04.13).

Jan Dockx

FINANCIERING SZ

Nu wordt de Sociale Zekerheid (SZ) voor het grootste deel gefinancierd uit arbeid: de bijdragen van werkgevers en werknemers. Het totale bedrag van 81 miljard euro wordt slechts voor een derde, ruim 28 miljard, gefinancierd vanuit de algemene middelen: een alternatieve financiering van 15,6 miljard en een staatstoelage van 12,6 miljard (Wim Van de Velden, DT 23.02.13).
De laatste tijd gaan er meer en meer stemmen op om de financiering van de SZ nog minder uit arbeid en nog meer uit algemene middelen te halen. Dit met de bedoeling om de arbeid minder te belasten en zo de oprichting van bedrijven door eigen inwoners te stimuleren en buitenlandse investeerders aan te trekken. Natuurlijk moet er dan elders een financiële compensatie gezocht worden voor het ontstane gat in de algemene middelen.

Marc Leemans, ACV-voorzitter, stelt voor de financiering van kinderbijslagen en gezondheidszorg niet meer uit arbeid te laten gebeuren (Ruben Mooijman, DS 26.10.12). Peter Van Rompuy, CD&V-senator, beoogt de sector kinderbijslagen (DT 03.11.12). De liberale vakbond ACLVB denkt aan de kinderbijslagen en de gezondheidszorg (Jasper D'Hoore, DT 09.03.13). Als compensatie denkt Peter Van Rompuy aan een verhoging van de btw en het optrekken van de roerende voorheffing. De ACLVB denkt aan een verhoging van de belastingen op kapitaal.
Die verschuiving van de financiering van kinderbijslagen en gezondheidszorg (de "eerste pijler" van de SZ) van arbeid naar algemene middelen is logisch: beide sectoren hebben niets met arbeid te maken in tegenstelling met werkloosheidsvergoedingen en pensioenen (de "tweede pijler" van de SZ). Doch bovendien zal de verdere overheveling van de gezondheidszorg naar de gemeenschappen daardoor vergemakkelijken, omdat het zwaartepunt van de beslissing daarover dan meer bij de politiek komt liggen.

Eric Ponette

VOEDSELOVERSCHOTTEN EN VOEDSELBANKEN

De economische crisis heeft een toename van voedselbanken als gevolg en vooral een tekort om in voedselbehoeften te voorzien. Zo blijkt sinds 2011 de nood aan voedselpakketten te zijn verdubbeld. Daartegenover zijn er meldingen dat een derde van ons voedsel in de vuilbak eindigt.
Het is verheugend dat allerhande initiatieven en concrete afspraken met warenhuisketens hieraan tegemoet komen. Zo blijken in Limburg voedseloverschotten of 'vervallen' goederen van supermarkten uit de rekken te worden gehaald om te worden verdeeld onder de arme gezinnen in de streek. Op een webstek kunnen handelaren hun eventuele overschotten opgeven, waarna vrijwilligers het voedsel oppikken en verder distribueren. Ook overheidsinstanties zijn hierbij ingeschakeld om de belastingen af te schaffen, die supermarkten moeten betalen om gratis voedsel af te staan. Verder onderzoekt men mogelijkheden om de regelgeving van het Voedselagentschap te versoepelen.
Ook de burgers kunnen de winkels dwingen het aanbod te wijzigen, zoals wordt betoogd door Tristram Stuart in zijn confronterend boek '*Waste: Uncovering the Global Food Scandal'*

Piet Hein Jongbloet

TOEVLOED AAN BRUSSELSE KINDEREN IN DE VLAAMSE RAND ROND BRUSSEL

Het succes van het Vlaams onderwijs in Brussel en de toevloed van anderstalige leerlingen is een opportuniteit die Vlaanderen niet mag missen. Door de sterke toename van de vooral jonge allochtone bevolking in Brussel wordt de druk op het Vlaams onderwijs ieder jaar sterker en deint uit naar de Vlaamse Rand rond Brussel.

Niet alleen de Franse Gemeenschap, maar ook Vlaanderen heeft onvoldoende geïnvesteerd in scholen. Uit gegevens verstrekt door minister Pascal Smet blijkt dat in het Vlaams onderwijs rond Brussel de capaciteit van het onderwijs onvoldoende is, met als gevolg ouders die dagen lang kamperen voor de school van hun keuze en steeds meer leerlingen die geweigerd worden in de school van hun gemeente. Voor het schooljaar 2011-2012 waren dat 799 leerlingen. In april 2013 was er reeds een stijging met 12% tot 912 afwijzingen. Het tekort is acuut in Vilvoorde, maar bestaat ook in verder afgelegen gemeenten zoals Affligem, Ternat, Roosdaal en Kortenberg.

Het succes van de Vlaamse scholen biedt Vlaanderen de kans om zijn aanwezigheid in Brussel te versterken en om de Vlaamse Rand rond Brussel Vlaams te houden. Vlaanderen moet zijn verantwoordelijkheid nemen om ook voor de allochtone bevolking goed onderwijs in te richten. Veel allochtonen die nu degelijk onderwijs zoeken in de Vlaamse Rand zullen later welstellend worden en uitwijken naar die Vlaamse Rand. Hier bestaat een opportuniteit tot integratie in de Vlaamse gemeenschap in en rond Brussel. Zal ons onderwijs van de Brusselse olievlek een Vlaamse olievlek maken?

Robrecht Vermeulen

WOONPROBLEEM EX-PATIËNTEN PSYCHIATRIE

De problemen waarmee ex-psychiatrische patiënten worstelen wanneer zij - eenmaal genezen - het ziekenhuis mogen verlaten en op zoek gaan naar een woning, zijn op heden te groot. Op de private huurmarkt komen zij niet aan bod want hun budget

(uitkering van ± 1.100 euro) is te klein en indien zij dan al eens een woning vinden is die meestal ondermaats. Op de sociale woningmarkt zijn de wachtlijsten zeer lang en alleenstaanden belanden onderaan.
Om verschillende redenen, zowel voor de persoon zelf als voor de psychiatrische gezondheidszorg, is dat ernstig en slecht. Deze ex-patiënten nemen veel langer dan normaal de plaats in van patiënten die echte ziekenhuispsychiatrische zorg nodig hebben zodat die wachtlijsten daar dan onnodig oplopen. Voor de patiënt is het ook frustrerend want hij blijft gedwongen te leven in een omgeving (de psychiatrische instelling) die voor hem niet gepast is: hij is genezen maar dient te blijven wonen samen met echte zieken.
Tot 2007 konden deze mensen beroep doen op een huursubsidie maar sinds een wetswijziging komen nu enkel dak- of thuislozen daarvoor in aanmerking. Het antwoord van de minister van Wonen Freya Van den Bossche (SP.A) is dat er geen geld beschikbaar is om deze mensen - een 200 per jaar - een huursubsidie te geven. Indien men weet dat een maand in een psychiatrisch ziekenhuis 8.265 euro kost en een huursubsidie slechts 159,75 per maand, lijkt de redenering van de minister onbegrijpelijk (Inge Ghijs, DS 08.04.13).

Frank Goes

GOOGLE IN MONS

De werkloosheidsgraad in Wallonië bedraagt sinds jaren het dubbele van die in Vlaanderen. Tegen die achtergrond is het verfrissend dat Wallonië met goed bedrijfsnieuws scoort. En dat goed nieuws komt uit Mons, of liever Saint Ghislain nabij Mons, waar Internetreus GOOGLE in april ll. aankondigde 300 miljoen euro extra te investeren in zijn data centrum.
Het centrum werd gestart einde 2010 en geeft werk aan 120 personen. De nieuwe investering zal leiden tot een uitbreiding van de infrastructuur en gedurende de werken 180 tot 230 jobs bijbrengen (Le Soir.be 10.04.13).

Wij gunnen de Walen graag die opsteker en Elio Di Rupo de pluim op zijn hoed. En we hopen dat de Waalse politici hun inspanningen zullen intensifiëren om Wallonië economisch uit de put te trekken, zodat het zo snel mogelijk op eigen benen kan staan.

Eric Ponette

KLEINSCHALIGE DAGOPVANG VOOR OUDEREN

Een dagcentrum is de oplossing wanneer iemand niet naar een RVT wil omdat hij/zij kiest voor de thuissituatie of thuis nog een partner heeft. Het eerste kleinschalige dagcentrum te Werchter staat onder toezicht van Familiehulp en is een gehuurde serviceflat van het OCMW waar drie bejaarden elkaar gezelschap houden. In plaats van een verzorgende die aan huis langskomt, komen zorgbehoevende ouderen samen op één plek in de gemeente. En daar is dan één verzorgende die minimaal vier en maximaal tien ouderen begeleidt.
De Vlaamse overheid wil op termijn een kleinschalig dagcentrum in elke gemeente. Dit zal geen meerkost worden want dagcentra sluiten aan bij gezinszorg. De bestaande middelen (300.000 euro) worden efficiënter ingezet. Deze dagcentra heten officieel Cado's: Collectief Autonome Dagopvang. Er zijn op dit ogenblik 80 Cado's opgericht en in oprichting. Er zijn wel 150 dagcentra voor ouderen die aansluiten bij RVT's maar deze worden gefinancierd door de federale ziekteverzekering en dekken niet het hele Vlaamse landschap (Veerle Beel, DS 09.04.13).

Jan Dockx

UITGAVEN GEZONDHEIDSZORG (LNZ EN RIZIV)

Op 27 mei ll. publiceerde het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds (V&NZ) cijfers over de uitgaven voor gezondheidszorg in 2012 binnen de Landsbond van de Neutrale Ziekenfondsen (LNZ), goed voor 4,46 % van de Belgische bevolking en gegroepeerd in 7 ziekenfondsen (2 in Vlaanderen, 4 in Wallonië en 1 in Brussel).
De uitgaven per hoofd bedroegen in Vlaanderen 1.973,09 en in Wallonië 2.098,36 euro. Het uitgavenverschil tussen Wallonië en Vlaanderen is dus 125,27 euro of 6,35 %. De uitgaven in Brussel bedroegen 2.227,56 euro per hoofd.
Het V&NZ deelde verder mee dat de Waals-Vlaamse uitgavenverschillen binnen de LNZ tot 2010 systematisch afnamen tot ca 50 euro per hoofd (3,4 %), doch dat in 2011 een trendbreuk werd vastgesteld: het uitgavenverschil steeg in dat jaar tot 109,93 euro per hoofd (5,8 %).

Op 28 mei ll. publiceerde de elektronische versie van Artsenkrant (www.artsenkrant.com) een Belgabericht over de volledige RIZIV-uitgaven voor gezondheidszorgen in 2011: in Vlaanderen 2.206,27 en in Wallonië 2.231,53 euro per hoofd. Dat is een meeruitgave van 1,14 % in Wallonië. In Brussel bedroegen de uitgaven 2.063,23 euro per hoofd.
In de RIZIV-gegevens bemerken we dus eveneens een (lichte) stijging van het Waals-Vlaams uitgavenverschil tussen 2010 en 2011.
RIZIV-cijfers over het jaar 2012 waren nog niet beschikbaar.
Een en ander is samengevat in de tabel.

Meeruitgaven in W versus Vl		
Jaar	LNZ	RIZIV
2009	4,3 %	1,06 %
2010	3,4 %	0,9 %
2011	5,8 %	1,14 %
2012	6,35 %	?

Het valt dus op dat er in de Waals-Vlaamse uitgavenverschillen een trendbreuk optrad na 2010: de verschillen stegen zowel in de cijfers van de LNZ als in die van het RIZIV. Doch die uitgavenverschillen zijn veel groter in de cijfers van de LNZ dan in die van het RIZIV; wat de reden hiervan kan zijn, is voer voor discussie.
Het is nu uitkijken naar de RIZIV-cijfers over 2012.

Eric Ponette

KINDERARMOEDE

Kinderarmoede is volgens Professor Frank Vandenbroucke de nieuwe koortsthermometer aan het worden voor welvaartstaten. De thermometer geeft aan hoeveel procent van de kinderen opgroeit in een gezin dat een inkomen heeft dat minder bedraagt dan 60% van het mediaan inkomen in dat land voor dat gezinstype. België is met 17.1% volgens deze thermometer geen topland maar zit exact in het midden onder landen als Frankrijk en Duitsland, en ver onder Nederland. Vlaanderen hoort daarentegen met 9.9 % wel bij de kopgroep maar Wallonië zit met 24.9 onderaan bij de Zuid-Europese en de nieuwe EU-landen.
Verdere analyse toont aan dat de armoede in België zit bij de gezinnen waar weinig of niet gewerkt wordt. Toch dient, volgens minister Lieten, die het armoedebeleid van de Vlaamse regering coördineert, te worden opgemerkt dat - ondanks allerlei inspanningen van de Vlaamse regering - ook in Vlaanderen de kinderarmoede gestegen is gedurende het laatste decennium. Bovendien zijn er grote regionale verschillen: in een grootstad zoals Antwerpen (24 %) of in de vroegere

mijnstreek in Limburg (27,2 %) worden bovenmatig veel kinderen in kansarme gezinnen geboren. Daarom vraagt zij de hulp van het middenveld, de gemeenten, de provinciebesturen en de grote bedrijven ter ondersteuning van de allerjongsten tot drie jaar (DS 02.11.12 en 17.04.13).

Albert Baert

FLANDERS' CARE

Onze gezondheidszorg staat, gezien de 'vergrijzingstsunami', voor de enorme uitdaging het behoud van kwaliteit te verzoenen met de betaalbaarheid. Innovatie is hierbij het sleutelwoord en dan wordt vooral richting informatica gekeken. Op dit vlak is ondertussen, in gans Europa, een enorme groeimarkt ontstaan, zoals ook blijkt op de jaarlijkse Duitse vakbeurs voor informaticatoepassingen in de gezondheidszorg, de conhIT. Dit jaar is België er met een twintigtal van onze 120 bedrijven, die gespecialiseerd zijn in e-health, gastland en de Vlaamse regering geeft de participanten, via het exportagentschap Flanders Investment and Trade, een duwtje in de rug om de Duitse markt te ontdekken via een lage standprijs, de organisatie van netwerkevenementen en meerdere ziekenhuisbezoeken.
Ondertussen zet Vlaanderen fors in op deze innovatie via Flanders' Care en het beleid mag gerust gezien worden. Zo hebben reeds tal van ziekenhuizen de stap naar digitalisering van het beheer van de patiëntengegevens gezet. Andere voorbeelden van Vlaamse IT-zorg zijn: Esperity (een sociaal en informatief netwerk voor kankerpatiënten), ICASA (een elektronisch afsprakenbeheer) en ESSENSIUM (een zendertje in de grootte van een sleutelhanger om mensen en goederen te lokaliseren, nu al nuttig om dementerenden niet uit het oog te verliezen) (De Tijd, 10.04.13).

Hendrik Verbrugge

JOURNAAL

Neen, het gaat hier niet over het nieuwsbericht van een of andere radio-omroep of TV-zender, wel over het JOURNAAL van Mark Grammens.
Na zijn studies aan de KU Leuven werd hij correspondent in Londen voor het Vlaamse dagblad *Het Volk* en het Nederlands dagblad *Trouw*. Terug uit Londen in 1962 werd hij politiek redacteur van het Vlaamse weekblad *De Linie*, een uitgave van de jezuïeten. Onmiddellijk na de opheffing van *De Linie* in 1964, werd *De Nieuwe* opgericht met Mark Grammens als hoofdredacteur; daar speelde hij in de tweede helft van de zestiger jaren een belangrijke opiniërende rol in de strijd voor Leuven Vlaams en einde de zeventiger jaren in de strijd tegen het Egmontpact. Van 1974 tot 1982 verzorgde hij het *Tijdschrift voor Diplomatie* en tussen 1983 en 1988 gaf hij een twintigtal essays en een jaarboek van de Vlaamse Beweging uit.

Het echte levenswerk van journalist Mark Grammens is echter zijn JOURNAAL, dat hij van 1988 tot april 2013 uitgaf als eenmansblad van 8 bladzijden om de 2 weken met als enige financiële steun de gelden van zijn abonnees. De opmaak was sober en bleef ongewijzigd gedurende die 25 jaar. Elk nummer bestond uit basisartikels over binnen- en buitenlandse politiek en een aantal korte berichten. Hij nam telkens duidelijke, soms scherpe, standpunten in en nam geen blad voor de mond, doch bleef steeds hoffelijk.
Het hoofdthema in elk nummer draaide rond zelfbestuur voor Vlaanderen met alles wat dit kon hinderen of bevorderen. Inzake Europa kantte hij zich tegen de huidige centralistische evolutie met democratisch deficit en pleitte hij voor een los samenwerkingsverband; hij beschouwde de invoering van de euro als een vergissing wegens de te grote economische verschillen tussen de noordelijke en de zuidelijke landen. Inzake buitenlandse politiek, o.a. de VSA en de oorlog in Irak, verschilde zijn standpunt dikwijls van de gangbare mening in de binnenlandse pers. Hij beschouwde de massale immigratie van moslims in Europa als een riskante destabiliserende factor omwille van hun geringe neiging tot integratie.
In de bijlage bij het laatste nummer van JOURNAAL eindigt Manu Ruys zijn bijdrage aldus: "De huidige media offeren hun politieke bestaansreden op aan het winstbejag van de eigenaars, de platitude van een vulgair publiek en de gemakzucht van een verwende journalistengeneratie. Mark Grammens staat boven het regime-journaille."
Het VGV brengt bij het eindpunt van JOURNAAL een eresaluut aan de 80-jarige Mark Grammens omwille van zijn harde werk, ondersteund door echtgenote Els Grootaers, en dankt hen beiden voor hun bijzondere inzet voor de Vlaamse ontvoogdingsstrijd.

Eric Ponette

Natuurlijk voel ik me daarin bedrogen, samen met de 800.000 coöperanten. Ik ben er nooit gerust op geweest toen bleek dat het ACW via zijn bank allianties begon aan te gaan aan de andere kant van de wereld, op zoek naar een groter rendement. Ik vind het erg dat niemand op tijd die spiraal heeft willen of kunnen doorbreken. De coöperatieve gedachte en de haute finance vormen gewoonweg geen goed huwelijk, punt.

Steven VANACKERE – KNACK.be – 16/02/13

Er zijn zes landen met een overheidsbeslag in de buurt van het onze: twee landen die ook in de puree zitten, Frankrijk en Hongarije. En vier sociale, economische en culturele succeslanden: Denemarken, Finland, Zweden en Noorwegen. Landen die, in tegenstelling tot België, niet worstelen met een laag vertrouwen in de instellingen en met een lage civieke en fiscale discipline. … Omdat hun burgers waar krijgen voor het vele geld dat ze afstaan. Dat gevoel bestaat hier niet.

Guy TEGENBOS – DE STANDAARD – 22/02/13

Separatisme is voor de Walen een gestructureerde achteruitgang. Van hun nieuwe politieke voogd zullen zij nooit de miljarden euro's ontvangen die Wallonië uit Vlaanderen toegeschoven krijgt, en dat zonder de minste resultaatsverbintenis. Hoe is het mogelijk! Hoe de Vlaamse politici zoiets decennium na decennium slikken, gaat mijn verstand te boven.

Manu RUYS – 't PALLIETERKE – 06/03/13

En de migranten zelf moeten ten volle meewerken aan het activeringsproces en geloven in hun kunnen. Pamperen werkt contraproductief. Het moet komen van activering en responsabilisering. *First things first*: de taal leren.

Khadija ZAMOURI, Vlaams parlementslid – DE TIJD – 16/03/13

VGV-MEDEDELINGEN

TOEKOMSTVERKENNINGEN RICHARD CELIS - *CONFERENTIE 2013*

° *Thema*: **Op weg naar 2020 – Welk sociaal beleid voor en door Vlaanderen?**

° *Datum*: **zaterdag 12 oktober 2013**; aanvang om 14u30 en afsluiting met receptie om 17 u.

° *Plaats*: Aula Rector Dhanis, UA, Kleine Kauwenberg, 14-22, 2000 **Antwerpen**

° *Sprekers*:
- Prof. Paul Schnabel, directeur Sociaal en Cultureel Planbureau Nederland
- Caroline Ven, gedelegeerd bestuurder Ondernemersplatform VKW
- Prof. Marc De Vos, directeur Itinera Instituut
- Prof. Hendrik Vuye, hoogleraar Universiteit Namen

° *Panel*:
- Etienne Vermeersch, em. hoogleraar Universiteit Gent
- Rik Van Cauwelaert, journalist
- Inge Vervotte, voorzitter Welzijnskoepel Emmaüs

° *Toegang* gratis

° *Inschrijving* vóór 25 september verplicht via e-post info@vlaandereneuropa.eu of fax 03/50 03 59

Naast meerdere andere verenigingen verleent het VGV zijn medewerking aan dit initiatief.

OVV-MEDEDELINGEN

BRUSSEL WIL NIEUW NATIONAAL VOETBALSTADION BOUWEN IN VLAANDEREN (persbericht 03.06.13)

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de stad Brussel hebben beslist dat het in 1996 volledig gerenoveerde Koning Boudewijnstadion zal worden afgebroken en dat een nieuw en groter nationaal voetbalstadion zal worden opgericht op parking C van de Heizel. Een nieuw nationaal stadion zou nodig zijn om in 2020 te kunnen pronken tijdens het Europees voetbalkampioenschap.

Parking C ligt in de Vlaamse gemeente Grimbergen en dus buiten de grenzen van Brussel. Dat zou een uitbreiding zijn van Brussel ten nadele van Vlaanderen. Bovendien zouden hiermee de nu al onoverzichtelijke verkeersproblemen op en rond de Brusselse noordenring nog verergeren. De kostprijs, geraamd op 300 miljoen euro, wordt blijkbaar doorgeschoven naar het federale niveau en zal dus hoofdzakelijk door Vlaanderen betaald worden.

Enig overleg met de gemeente, de provincie of de Vlaamse regering was blijkbaar niet nodig.

Het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen roept de Vlaamse overheid op om deze uitbreiding van Brussel op Vlaams grondgebied te verhinderen en om in deze tijd van budgettaire nood een dergelijk verkwistend prestigeproject af te wijzen.

Namens het Dagelijks Bestuur van het OVV

Robrecht Vermeulen, voorzitter

Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen – Passendalestraat 1A – 2600 Berchem
Telefoon: 03 320 06 31 ■ Fax: 03 366 60 45 ■ E-post: secretariaat@ovv.be
Bezoek onze webstek: www.ovv.be

De basiswaarden in onze samenleving zijn niet erg duidelijk meer. Beseffen we nog wel dat tegenover een grote mate van solidariteit ook verantwoordelijkheid staat?

Caroline VEN, gedelegeerd bestuurder VKW – DE TIJD – 21/03/13

We moeten als samenleving nieuwkomers de hand reiken. Maar die hand moet wel gevuld zijn. Als er geen autochtone realiteit is, dan zal dat er uiteindelijk toe leiden dat andere realiteiten met de immigratie worden ingevoerd, om uiteindelijk heel de samenleving te ontwrichten.

Marc DE VOS, hoogleraar arbeidsrecht UGent en directeur denktank Itinera – DE STANDAARD – 26/03/13

De les van Uplace, Oosterweel, het Schipdonkkanaal en nu de Limburgse noord-zuid verbinding is dat ruimte het echt schaarse goed in Vlaanderen is. … De procedures voor milieu- en bouwvergunningen leiden ertoe dat op het einde van de rit vaak niets meer kan.

Bart HAECK – DE TIJD – 03/04/13

ONZE GEZONDHEIDSZORG GAAT DE DIEPERIK IN
HOOG TIJD VOOR DRASTISCHE VERANDERINGEN

De wetenschappelijke verenigingen van huisartsen en andere disciplines

Van wetenschappelijke verenigingen mag men verwachten dat zij de kwaliteit van de geleverde zorg hoog in het vaandel voeren en dat zij een voorbeeld zijn van creativiteit en innovatie in het eigen vakgebied. Van de WVVH = Wetenschappelijke Vereniging voor Vlaamse Huisartsen (Domus Medica kwam nu in de plaats) weet ik dat zij, in de tijd toen ik daar voorzitter van was, de kwaliteitsvolle huisartsgeneeskunde op alle mogelijke wijzen nastreefde. Wij hadden zelfs een eigen VHI = Vlaamse Huisartsen Instituut, dat de wetenschappelijk verantwoorde huisarts geneeskunde op alle wijzen en in alle tijden begeleidde. De diverse universitaire huisartseninstituten hadden daar hun vertegenwoordiging in en de WVVH – VHI waren een vast begrip binnen de Vlaamse gezondheidszorg.
Ik herinner mij dat in diezelfde periode de gynaecologen, cardiologen, pediaters en andere orthopedisten eveneens een bloeiende organisatie hadden die de eigen leden bijscholing boden en regelmatig in de publieke aandacht kwamen met onderbouwde en relevante standpunten.

Momenteel komen deze zuiver wetenschappelijke verenigingen veel minder in de publieke aandacht. Zij veranderden hun naam of organisatie, streefden andere doelen na of verdampten in minder opvallende instellingen met meer diffuse profielen.
Nu zijn er vooral de universiteiten en hun diverse instellingen, het kenniscentrum en het Wetenschappelijk Instituut voor de Volksgezondheid (WIV) die de plak zwaaien. Het Centrum voor Evidence BAsed Medicine (CEBAM) toont als virtuele bibliotheek de weg naar standaarden, richtlijnen en andere basiswerken en de wetenschappelijke verenigingen zijn veel minder bekend bij de media en het publiek. Noteer dat het met de diverse beroepsorganisaties van artsen eenzelfde weg gaat en dat het eigenlijk de commerciële media zijn die onze collega's en patiënten vertellen waar het binnen de gezondheidszorg over gaat.

De beste gezondheidszorg van de hele wereld

Zo leek het er toch een aantal decennia op en zo vertellen het nog tot vandaag de patiëntenbevragingen en meerdere artsenorganisaties en onderzoekscentra. Meer nog, vaak wordt ons "medico–sociaal welzijn" aangehaald als hoofdreden waarom zo vele migranten onze contreien opzoeken.
Wie in ons "gezondheids- en welzijnsparadijs" aanbelandt wil nooit meer terug en tracht zoveel mogelijk van deze welvaart te genieten en wil die delen met de eigen achterban en familie.
Helaas is de werkelijkheid heel anders geworden en zijn de paradijselijke toestanden lang verleden tijd. Wie of wat de oorzaak van deze wending is werd nog niet klaar geduid, maar de naakte cijfers liegen er niet om.

Cijfers dus

België, als gezondheidszorgparadijs, wordt nog steeds verkocht. Hier is de patiëntentevredenheid steeds enorm groot en kan de welstellende burger van alles, waar en wanneer ook, genieten binnen de kortste tijd. Hoe het met de echte kwaliteitsmeting staat en hoe de ± 15 – 20% onder de armoedegrens levende burgers er aan toe zijn is minder bekend, of wil men niet zo graag weten.
Patiëntentevredenheid, en dit is sinds lang bekend, is een zeer discutabele parameter. Maar gemiddelde levensduur en sterftecijfers zijn concrete richtingwijzers.
* 2.7 op 1.000 kinderen sterven in Brussel binnen de 4 weken na de bevalling. Een triest record binnen de beschaafde wereld.
* Hoe meer huisartsen er per inwoner zijn, hoe beter de algemene gezondheidstoestand, en hoe lager de algemene en neonatale sterfte, leren ons de onderzoekers.
In België telde men in 2002 een record van 2.1 HA/1.000 personen; in 2012 hadden wij 1.12 HA/1.000 personen (KCE).
En België heeft in 2012 een levensverwachting van 80.3 jaren. Het Europees gemiddelde bedraagt voor 2012 80.7 jaren. Slechts 3 landen scoren lager.
* De gestandaardiseerde kindermortaliteit tussen 0 – 14 j bedraagt in België 47.77 per

100.000 kinderen. Voor Zweden is dit 29.27 per 100.000 kinderen voor dezelfde periode.
Bij extrapolatie van Zweedse cijfers naar België betekent dit dat er hier elk jaar ± 300 kinderen te veel zouden sterven.
Sterftegraad is weliswaar multifactorieel, maar onderzoek toont aan dat de kwaliteit en de organisatie van de gezondheidszorg hiermee toch veel te maken hebben. Meer bepaald zou een goed gestructureerde multidisciplinaire basisgezondheidszorg hier van kapitaal belang zijn.

Organisatie van de gezondheidszorg

Hoe kijken bedrijfsleiders nu naar onze gezondheidszorg als organisatie? Zij doen dit met grote ogen en merken eerst en vooral op dat het een halfslachtig systeem betreft, deels privaat, deels niet privaat, en dat de sector zwaar gesubsidieerd wordt. De kansen op misbruik, zowel door zorgverstrekkers als door zorggebruikers, worden zeer hoog ingeschat.

De verantwoordelijken uit de industrie stellen zich ook vele vragen over nut, efficiëntie en productiviteit van de tussenpersonen en tusseninstanties. Zij vinden ook dat technologie, automatisatie en elektronica maar matig aangewend worden en dit zeker in de basisgezondheidszorg. Vragen zijn er ook betreffende de doeltreffendheid van preventie, de juiste allocatie van middelen en het jaarlijkse groeicijfer in vergelijking met andere sectoren. De farmaceutische industrie stelt dan weer dat het sociale Europa nog helemaal niet bestaat en dat het eerder een lappendeken is terwijl de geneesmiddelen dan weer onder de regeling van “vrij verkeer van goederen” vallen. Zo’n kijk van op meta–niveau brengt een aantal nuttige tips naar boven, waarbij de nood aan een gezondheidszorg-coach de bijzonderste lijkt om dit kluwen te ontwarren.

Europa als richtsnoer

Europa heeft lang gezwegen over de gezondheidszorg. Pas in 2006 kwam er een verklaring van de ministers van volksgezondheid betreffende de universele toegang tot hoogwaardige zorg; het rechtvaardigheidsbeginsel, de veiligheid, onderbouwde zorg en ethiek kregen ook al een vermelding.
Er kwam ook aandacht voor de patiënt: verhaalrecht, betrokkenheid, privacy en vertrouwelijkheid.
In 2011 kwamen de eerste richtlijnen en doelstellingen. Die betroffen de rechten van de patiënt, de grensoverschrijdende zorg, de samenwerking tussen de lidstaten en de afstemming tussen de wetgeving en de coördinatie van het sociale zekerheidstelsel.
Bij Europese lijstopstellingen, volgens een aantal zeer diverse criteria komt België steeds bij de middenmoot uit.

Toch dient gezegd dat onze vertegenwoordigers van het RIZIV qua Europese samenwerking al erg nuttig en baanbrekend werk hebben verricht. Zij zijn zeker voorstander van een nieuwe strategie voor de gezondheidszorg en weten dat dit een investering betekent in menselijk kapitaal die zeker gaat renderen.
Jammer genoeg beseffen zij ook de moeilijkheid van verandering binnen het huidige stelsel.

Tot slot

Kwaliteitsvolle en geïntegreerde zorg is het grote aandachtspunt bij de noodzakelijke veranderingen. Alle netwerkpartners moeten betrokken worden. Ook de academische wereld beseft hier haar belangrijke taak om vanuit basisonderzoek, over translationeel onderzoek naar klinisch onderzoek en beleidsondersteunend onderzoek te gaan. Er moeten geïntegreerde zorgsystemen komen die op continue wijze de individuele zorg aansturen.

De patiënt staat centraal, met rechten en plichten, en heeft toegang tot lokale multidisciplinaire en multicentrische zorg. Wij gaan naar specifieke zorgmodellen die telkens in de eigen loco–regionale context worden ingepast. Het gaat niet meer op dat bepaalde organisaties, groepen of individuele personen een zorgsysteem opzetten en aanhouden naar eigen mening en idee.

Het is dus vijf voor twaalf voor de wetenschappelijke artsenverenigingen indien zij in de veranderende gezondheidszorg nog een stem willen hebben.

VGV / VVMV stellen sinds jaren voor om fundamenteel overleg te plegen over al deze kwesties en om met een gezamenlijke boodschap aan de diverse debatten deel te nemen.

Chris Geens

VGV-CULTUUR

TENTOONSTELLINGEN

BINNENLAND:

Breugelland (tot 28.03.14)
Stedelijk Museum Wuyts-Van Campen en baron Caroly, F. Van Cauwenbergstraat 14, Lier.
Een honderdtal werken uit het KMSKA tonen hoe Pieter Bruegel de Oude eeuwenlang een bron van inspiratie is geweest over boeren- en buitenlui voor latere kunstenaars in het landelijk Vlaanderen.
www.lier.be

Rik Wouters en Co. Hoogtepunten (tot 31.12.17)
Stedelijk Museum Schepenhuis, Steenweg 1, Mechelen.
Ondanks zijn korte artistieke loopbaan liet Rik Wouters een fantastisch oeuvre na. De tentoonstelling omvat 26 schilderijen, 66 virtuoze aquarellen, tekeningen en 19 beelden. Het is wellicht de meest representatieve verzameling van Rik Wouters ter wereld. De tentoonstelling wordt jaarlijks aangevuld met een tijdelijke presentatie. De collectie van het KMSKA en de Stedelijke Musea van Mechelen.
www.mechelenbe/stedelijkemusea. www.rikwouters.be
uit@mechelen.be

Het Lam Gods, meesterwerk van de gebroeders Van Eyck (tot 31.12.17)
Museum voor Schone Kunsten, Citadelpark, Gent. Caermersklooster-Provinciaal Cultuurcentrum, Vrouwebroerstraat (Patershol) 6, Gent
Gedurende de volgende vijf jaren kan het publiek de restauratie stap voor stap volgen met een permanente tentoonstelling in de Eerste Wandelgang en de Houten Trapruimte en een wisselende tentoonstelling in de Tweede Wandelgang.
www.caermersklooster.be

Moderne kunst uit het interbellum (tot 31.12.17)
FeliXart Museum, Kuikenstraat 6, Drogenbos.
Expositie over de bruisende kunstwereld tijdens het interbellum van de abstractie tot het expresionisme. Eveneens expositie over Felix De Boeck en de hedendaagse avant-garde kunst (tot 25.10) met een representatief overzicht van schilderijen en tekeningen van zijn fauvistische periode over de mystiek geladen werken, zijn experimenten met fluoverf tot zijn abstracte synthesewerken.
www.felixart.org

Het Gulden Cabinet: Koninklijk Museum bij Rockox te gast (tot 31.01.2016)
Museum Rockoxhuis, Keizerstraat 12, Antwerpen.
Reconstructie van de weelde van de verdwenen stadspaleizen uit het 17de eeuwse Antwerpen. De patriciërswoning van burgemeester en mecenas Nicolaas Rockox is omgetoverd tot een luxueus kunstkabinet met meer dan 100 topstukken van oude meesters uit de collectie Van het Koninklijk Museum zoals Memling, van Eyck, Van Dyck, van der Weyden, Fouquet en Rubens. Vanaf 28 september wordt de opstelling aangevuld met 22 vriendenboekjes of Alba Amicorum uit de 16de eeuw, met dat van Rockox zelf. Verschillende zijn prachtig verlucht. (tot 15.03.14).
www.rockoxhuis.be publiekswerking@kmska.be
www.hetguldencabinet.be

Léon Spilliaert (tot 22.10)
Mu.ZEE, Romestraat 11, Oostende.
Selectie van werken uit de Spilliaertcollectie van het museum.
www.muzee.be

Het sterrenalfabet van E.L.T. Mesens (1903-1971)-Dada en surrealisme in Brussel, Parijs en Londen (tot 17.11)
Mu.ZEE, Romesstraat 11, Oostende.
Een origineel portret van een duizendpoot: surrealist, schilder, uitgever, musicus, fotograaf, kunsthandelaar en verzamelaar. Maar bovenal speelde hij een belangrijke rol in de ontwikkeling van het surrealisme in België.
www.muzee.be

Collectie Charles Vandenhove (tot 13.10)
Museum Dhondt- Dhaenens, Deurle.
Deze bekende architect en grote kunstverzamelaar van naoorlogse kunst schonk zijn kunstbezit aan de universiteit van Gent. Hij ontwierp ook het onderzoeks-en tentoonstellingspaviljoen dat naast de Gentse Boekentoren zal gebouwd worden en zal dienen voor onderzoeksprojecten gerelateerd aan kunst en architectuur.
www.museumdd.be

Van de Nijl naar Alexandrië – De geschiedenis van het water (tot 30.09)
Koninklijk Museum van Mariemont, Chaussée de Mariemont 100, Morlanwelz.
Tentoonstelling over de ondergrondse waterbekkens die op een vernuftige wijze de stad voorzagen van drinkwater door omleiding, stockering en herverdeling voor de installatie van een modern netwerk. Door renovatie en uitbreiding van het museum komt de rijke collectie Egyptische, Griekse en Romeinse kunst, na het Jubelpark de tweede belangrijkste in België, beter tot zijn recht.
www.musee-mariemont.be

Giorgio Morandi (tot 22.09)
Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 23, Brussel.
Italiaanse schilder uit Bologna, die met zijn verstilde stillevens wereldberoemd werd en een grote aantrekkingskracht uitoefende op ander kunstenaars.
www.bozar.be

Happy Birthday Dear Academie (08.09.13-26.01.14)
Museum aan de Stroom (MAS), Hanzestedenplaats 1, Antwerpen.
Modeontwerper Walter Van Beirendonck en museumdirecteur Paul Huvenne maken een opvallende tentoonstelling voor de 350ste verjaardag van de Academie voor Schone Kunsten. Dat maakt haar tot de vierde oudste kunstschool ter wereld en de oudste van de lage landen. De tentoonstelling tracht te antwoorden op vragen als: is kunst een ambacht of een wetenschap, moet kunst mooi zijn, word je als kunstenaar geboren of kun je kunst leren?
visit@stad.antwerpen.be www.mas.be

De Modernen. Duo's (21.09.13 – 20.04.14)
Koningin Fabiolazaal, Jezusstraat 28, Antwerpen.
De provincie Antwerpen heeft een rijke collectie 19de – 20ste eeuwse kunst die meestal voor het grote publiek verborgen blijft. In deze tentoonstelling gaan de mooiste stukken uit deze collectie in dialoog met schilderijen,

tekeningen en prenten uit de verzameling van het KMSKA.
publiekswerking@kmska.be

Heropening van atelierflat van Jozef Peeters (vanaf 12.09.13)
De Gerlachekaai 8, Antwerpen.
Jozef Peeters wordt beschouwd als een van de eerste Belgische abstracte kunstenaars. Hij ontwierp en beschilderde zijn eigen meubilair en gaf iedere kamer een eigen kleurencombinatie met geometrische kleurvlakken.
publiekswerking@kmska.be

Reünie Van Quinten Metsijs tot Peter Paul Rubens (tot 31.12.17)
Meesterwerken uit het Koninklijk Museum terug in de kathedraal.
Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, Handschoenmarkt, Antwerpen.
Acht van de mooiste altaarstukken uit de museumcollectie schitteren opnieuw op hun oorspronkelijke locatie, naast acht altaarstukken uit de vaste collectie van de kathedraal.
publiekswerking@kmska.be

De Modernen. Avant-garde (tot 01.09)
Koningin Fabiolazaal, Jezusstraat 28, Antwerpen.
Een selectie van werken die een radicale wending in de kunstproductie en de collectievorming van het KMSKA betekenden. Met o.a. Walter Leblone, Paul Van Hoeydonck, Otto Piene, Arnan en Lucio Fontana.
www.provant.be

bOb Van Reeth- architect (tot 08.09)
Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 23, Brussel.
Bekendste architect en de eerste Vlaamse Bouwmeester die sinds het einde van de jaren 60 in ons land bouwwerken neerzet. Tentoonstelling over 50 projecten en verwezenlijkingen ter gelegenheid van zijn 70ste verjaardag.
www.bozar.be

Zeeziek (tot 17.11)
Navigo, Koksijde.
Een expo over zeeziekte met de voorstelling van het allereerste boek over dit onderwerp.
www.navigomuseum.be

Collectie XXXIII-Het karakter van een collectie (tot 22.09)
Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen, Leuvenstraat 32, Antwerpen.
Het karakter van een collectie is een poging om na 25 jaar de verzameling te herbekijken.
www.muhka.be

Die Soeker - Herman Van Nazareth (tot 22.09)
Abdijmuseum Ten Duinen 1138, Koninklijke Prinslaan, Koksijde.
Herman Van Nazareth toont zijn intrigerende schilderijen, fascinerend klein beeldhouwwerk en natuurlijk de gekende monumentale figuren. De belangrijke rode draad doorheen deze expo is de evolutie van de zoekende mens.
www.tenduinen.be

In alle staten en Gideon Kiefer tekeningen (tot 06.10)
Museum Dr. Guislain, Jozef Guislainstraat 48, Gent.
"In alle staten" toont de mens in de hedendaagse kunstcollectie van de Fondation Francès en brengt de mens in alle staten in beeld: van kop tot teen onderzocht, binnenste buiten gekeerd, met veel respect of bijzonder bruut bejegend.
"Gideon Kiefer tekeningen" is een wereld waarbij wetenschap de waanzin verbergt en die bevolkt is met dokters, verpleegsters, wetenschappers, allen druk in de weer met bizarre en absurde experimenten.
info@museumdrguislain.be

Red Star Line Museum (opening 28.09)
Montevideostraat 4, Antwerpen
Voor miljoenen mensen uit heel Europa waren de loodsen van de Red Star Line de start van een nieuw bestaan in de Verenigde Staten en Canada: de Nieuwe Wereld. Van hieruit vertrokken tussen 1873 en 1934 meer dan twee miljoen landverhuizers. In de loodsen was het lang en hoopvol afwachten: enkel wie goedgekeurd werd mocht vertrekken.
redstarline@stad.antwerpen.be

Ondraaglijk mooi – Grafiekbiënnale in SteM (tot 09.10)
Museum SteM, Zwijgershoek 14, Sint Niklaas.
De tweejaarlijkse tentoonstelling van het Internationaal Exlibriscentrum toont inzendingen van over heel de wereld.
www.sint-niklaas.be

Portrettenwandeling in het museum (tot 08.09)
Museum Plantin-Moretus/Prentenkabinet, Vrijdagmarkt 22, Antwerpen.
Het museum heeft ongeveer 90 portretten in de collectie. Met de wandelgids lichten we twintig portretten uit met een verhaal van 300 jaar familiegeschiedenis. Het is een virtuele wandeling vertrekkende van het 16de eeuws humanisme over de burgerlijke welstand van de 17de eeuw om te eindigen met de zelfpresentatie van de adel in de 18de en 19de eeuw.
www.museumplantinmoretus.be

Peter en Pierre (tot 15.09)
Fondation Folon, Drève de la Ramée 6A, La Hulpe.
Een ontmoeting tussen de lithografie van Pierre Alechinsky en de prenten van Peter Bramsen.
www.fondationfolon.be

Was het nu 60 of 70 (tot 15.09)
Arentshuis, Dijver 16, Brugge.
Een selectie van werken uit de jaren 60 en 70. Het zijn toppers uit de eigen collectie, die een tijdje niet meer te zien waren, aangevuld met een aantal bruiklenen.
www.museabrugge.be

Prosper De Troyer. Schilder in beweging (tot 22.09)
Congres- en erfgoedcentrum Lamot, Van Beethovenstraat 8-10, Mechelen.
Meer dan 50 jaar na zijn dood is er eindelijk een tentoonstelling die inzoomt op de kunstvernieuwer Prosper De Troyer, pionier van de Belgische abstracte kunst en een eigenzinnig Vlaams expressionist.
www.lamot-mechelen.be

Dr. Livingstone, I presume (tot 27.10)
Belvue museum, Paleizenplein 7, Brussel.
De Koning Boudewijnstichting, het BELvue museum en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika slaan de handen in elkaar om het 200ste geboortejaar van Livingstone te herdenken met als onderwerp de beroemde ontmoeting tussen Stanlay en Livingstone.
www.belvue.be

Peter Behrens – Van Jugendstil tot industriële vormgeving (tot 27.10)
Designmuseum, Jan Breydelstraat 5, Gent.

De tentoonstelling toont het omvangrijk oeuvre van de Duitse ontwerper/architect, gaande van boekvormgeving tot typografie, keramische ontwerpen, meubilair, textiel, glaswerk, affiches tot zilverwerk.
www.designmuseumgent.be

Mieghem, tussen kunst en daad (tot 01.11)
Provinciaal Museum Emile Verhaeren, Emile Verhaerenstraat 71, Sint-Amands.
Het werk van deze Antwerpse schilder krijgt zowel nationaal als internationaal een hernieuwde aandacht. Hij wist als geen ander het harde leven aan de Antwerpse dokken in rake lijnen vast te leggen.
www.emileverhaeren.be

Henry Van de Velde – Passie, functie en schoonheid (13.09 tot 12.01.14)
Jubelparkmuseum, Jubelpark 10, Brussel.
Van de Velde werd opgeleid als kunstschilder, maar ontwikkelde zich tot architect, interieurarchitect, designer, pedagoog en kunstadviseur. Hij liet een indrukwekkend oeuvre na en bouwde met tal van realisaties een internationale carrière uit in België, Duisland, Franrijk en Nederland.
www.kmgk-mrah.be

Victor Vasarely,Hommage (17.10 tot 19.01.14)
Museum voor Schone Kunsten van Elsene, Jean Van Volsemstraat 71, Elsene.
Vasarely is het boegbeeld van de kinetische kunst en drukte met zijn geometrische abstracte werken een stempel op de kunst van de 20ste eeuw.
www.museedixelles.be

Heliogravure (tot 08.09)
Centre de la Gravure et de l'Image imprimée, rue des Amours 10, La Louvière.
Deze tentoonstelling toont uitsluitend reeksen vervaardigd door 23 Zwitserse kunstenaars. De heliogravure is een techniek die in België niet zo gekend is.
www.centredelagravure.be

Herbert Foundation (op afspraak)
Coupure links 627 A, Gent.
In een oude fabriek van stoommachines bewaart de stichting een van de belangrijkste collecties hedendaagse kunst die in ons land werden bijeengebracht.
contact@herbertfoundation.org

Europalia. India belichaamd (05.10 tot 05.01.14)
Bozar, Ravensteinstraat 23, Koningsstraat 10, Brussel.
Bijzondere tentoonstelling bestaande uit 200 objecten over een periode van het 3de millenium v. Chr. tot vandaag over de Indische cultuur en haar tijdloze schoonheid. Acht hoofdstukken ontsluieren het goddelijke en menselijke lichaam. Met topstukken uit alle uithoeken van India krijgt de bezoeker een boeiende introductie tot de Indische cultuur.
www.bozar.be www.europalia.eu

De nieuwe stijl van de keizer (tot 06.09)
Umicore Zilverpaviljoen, aan de voet van het MAS, Hanzestedenplaats 15, Antwerpen.
Prachtige zilveren voorwerpen uit de Napoleontische tijd met topcreaties van Belgische edelsmeden.
www.zilvermuseum.be

KMSKA-kunstsalon (tot 31.10)
Kasteel van Gaasbeek, Kasteelstraat 40, Gaasbeek.
Selectie van werken uit de 19de eeuw met historiestukken, stillevens enz. Topstuk is de gevallen kariatide van Auguste Rodin, een bronzen vrouwenfiguur die een zware steen torst. De werken worden tentoongesteld in de Fruitkamer, die voor de gelegenheid is ingericht als een 19de eeuws salon.
www.kasteelvangaasbeek.be

L'age de l'éternité – De schenking Yves en Yolande Boël (tot 29.09)
Koninklijk Museum van Mariemont, Chaussée de Mariemont 100, Morlanwelz.
Uitzonderlijke schenking van 42 topstukken afkomstig uit de Cycladen, Egypte, het Chinese keizerrijk en de Indische beschavingen van Zuid-Oost Azië.
www.musee-mariemont.be

Belle Epoque schatten (tot 30.09)
Belle Epoque Centrum, Elisabethstraat 24, Blankenberge.
Aan het einde van de 18de eeuw schakelden de plaatselijke pottenbakkers over van gebruiksaardewerk naar kunstig versierde voorwerpen. Zij behoorden aldus tot de koplopers bij de aanmaak van art-nouveau producten.
www.belle.epoque.blankenberge.be

De erfenis van Rogier van der Weyden. De schilderkunst in Brussel, 1450-1520 (11.10 tot 25.01.14)
Koninklijke musea voor Schone Kunsten, Regentschapstraat 3, Brussel.
Tentoonstelling gewijd aan de schilderkunst te Brussel in de periode tussen de dood van Rogier van der Weyden en de opkomst van een nieuwe geest in de kunst met Bernard van Orley.
Zie ook pagina 2.
www.fine-arts-museum.be

BUITENLAND:

Amsterdam
- Hermitage: Peter de Grote, een bevlogen tsaar. (tot 13.09) www.hermitage.nl
- Van Gogh Museum: Van Gogh aan het werk (tot 12.01.14) www.vangoghmuseum.ne

Venetië
- Arsenale: Biennale (tot 20.11) www.labiennale.org

Cassel
- Musée de Flandre : schatten van het maniërisme in Vlaanderen (tot 29.09) www.muséedeflandre.cg.fr

Berlijn
- Deutsches Historisches Museum, Zerstörte Vielfalt (tot 10.11) www.dhm.de

Jan Dockx

Amstelveen
- Cobra Museum voor Moderne kunst: cobra en Plein-air – een zomer vol cobra (tot 01.09.14) www.amsterdamsuitburo.nl

Lens
- Musée du Louvre –Lens: L'Europe de Rubens (tot 23.09)
  Le temps à l'œuvre (tot 21.10) www.louvrelens.fr

Oslo
- Munch Museum en Nasjonalmuseet: Munch 150 (tot 13.10) hilde.odegaard@mum.oslo.kommune.no

VGV BEZOCHT

Op 25 en 26 mei ging onze tweedaagse uitstap 'In Flanders Fields' in Zonnebeke en Ieper door. De belangstelling was groot: zaterdag 45 deelnemers, diner 25 en zondag 25.
Zaterdag gaf Freddy Declerck een heldere uiteenzetting over het ontstaan van WO I. Hij is stichter en voorzitter van het genootschap Passchendaele 1917 en is ambassadeur van het museum voor alle protocollaire en buitenlandse contacten. Daarna volgde een bezoek aan het museum in twee groepen. De fronttour werd na het middagmaal aangevat met bezoeken aan *Tine Cot Cemetery*, *Langemark-Deutscher Soldatenfriedhof* en *Polygon Wood Cemetery*, drie kerkhoven met elk een bewogen geschiedenis. De dag werd afgerond met kaas en Passendalebier.
De Last Post in Ieper was een tegenvaller door de massale overrompeling onder de Menenpoort. Blijkbaar begint in aanloop naar de 100ste verjaardag, de "commerce" stilaan op volle toeren te draaien. De dag werd afgesloten met een diner in restaurant *De Steenen Haene*. Met een geleid bezoek *In Flanders Fields Museum* werd de zondag ingezet. De vernieuwing is indrukwekkend en aan de hand van een polsbadge kon interactief alles worden opgevraagd. Men zou er een volle dag kunnen rondlopen. Na de lunch in *Old Tom* volgde een geleide stadswandeling waarbij de gids sommige straten en huizen kon aflezen als een boek.
Deze tweedaagse heeft ons geleerd dat WO I zich onderscheidt van de relatief vreedzame 19de eeuw door vier kenmerken.

1. Het was een statische en defensieve oorlog met inzet van miljoenenlegers, geïnspireerd door de Franse Revolutie. Dit in tegenstelling met de 19de eeuw die was gekenmerkt door relatief kleine mobiele oorlogen en een duidelijk vooropgesteld politiek doel. De reden hiervoor was de uitvinding van vier nieuwe wapens: mitrailleur, vlammenwerper, de eerste luchtbombardementen met de ontdekking van het synchroon schieten door de schroef en het gas dat niet was bedoeld om te doden maar om het thuisfront te demoraliseren. De totale vernietiging van het landschap door de artillerie noodzaakte dat meer dan 100.000 soldaten ondergronds in *dug outs* waren gelegerd.
2. Het was een totale oorlog zonder een politiek doel waarbij voor het eerst burgers direct doelwit werden en naast 9,4 miljoen soldaten, 4 miljoen burgers het leven lieten. In WO II waren de vernietigingsmiddelen meer geperfectioneerd en vielen er evenveel militaire als civiele slachtoffers.
3. Het was een industriële oorlog waarbij wetenschap en technologie in een mechanisch vernietigingsproces, met de kracht van industrie en samenleving samengebald waren.
4. De politieke, economische en sociaal-culturele gevolgen waren desastreus, waardoor het oude Europa ten onder ging. Groot Brittannië en Frankrijk waren door de oorlog zo uitgeput dat zij hun dominante positie in de wereld verloren, wat het einde betekende van hun koloniale rijken. Tot overmaat van ramp volgde na de oorlog de Spaanse Griep met 20 miljoen slachtoffers.

Jan Dockx

EEN STANDBEELD VOORWILLEM I TE GENT

In Periodiek van Januari 2011 (pg. 4-5) beschreef ons medelid Prof. Dr. A-K. Evrard de bijzondere verdiensten van Koning Willem I tijdens de luttele vijftien jaren van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden (1815-1830). Van zijn vooruitziende blik getuigen de oprichting van de Gentse (fig. 1) - reeds in 1817 - en Luikse universiteit en de heroprichting van KU Leuven, na de opheffing ervan door Napoleon. Ook de organisatie van talloze gymnasia (Gent, Lier, Antwerpen, enz.) en de structurering van het basisonderwijs hadden zijn belangstelling, tot dan toe nog uitsluitend domein van de Rk. Kerk.

Universiteit Gent

Na 1830 waren de Gentenaren hem zeer dankbaar, o. m. voor de bouw van het kanaal Gent-Terneuzen en van de nieuwe haven met een rechtstreekse uitweg naar zee. Dankzij de contacten met Nederlands-Indië bloeide de Gentse katoennijverheid opnieuw. Gedurende jaren kon de Belgische Leopold I in Gent niet verschijnen, waar hij niet welkom was. Tot in 1870 werd er een Orangistisch stadsbestuur herverkozen. Daarna pas kon een belgicistisch stadsbestuur elke herinnering aan Willems bewind elimineren.

Evrard memoreerde de nalatigheid van zijn stadsgenoten door Willem I, die zoveel voor Gent had betekend, niet te eren: geen plein, geen straat, geen laan is in Gent, zijn 'lievelingsstad', naar hem genoemd! Het is dan ook Evrards verdienste om, op vergevorderde leeftijd, zijn stadsgenoten wakker te schudden. Samen met S. Van Rouveroij, fractievoorzitter Open VLD en H. Balthazar, voormalig rector en gouverneur O-Vl, heeft hij een comité '*Willem bedankt*' opgericht. Bedoeling is een standbeeld op te richten voor hem in Gent en de Vlaamse regering te vragen om in 2015 een 'Willem I herdenkingsjaar' te organiseren. De laatste berichten luiden dat dit standbeeld nu is ontworpen in was door Guy Du Cheyne (fig. 2) en naar de bronsgieterij is gestuurd voor afwerking. Voor een

mooie plaats in de stad is uiteraard medewerking nodig van het huidige stadsbestuur, dat zeer aarzelend is. Een burgerinitiatief is nu opgezet en een petitie onder de bewoners van Groot Gent, die reeds door ruim 1.000 Gentenaren is ondertekend.
http://willembedankt.org met vraag voor steun op rek. BE54 9730 2990 17197 van Comité 1815-2015 te Gent.

Piet Hein Jongbloet

BRUGS CONCERTGEBOUW ZOEKT GOUD IN WENEN

Dit jaar zoekt het sinds jaren vlot rollende tandem Katrien Van Eeckhoutte en Jeroen Vanacker, respectievelijk algemeen en artistiek directeur te Brugge, het goud niet bij Wagner en zeker niet bij Verdi. Voor hen ligt het AU (van aurum) volgend seizoen te ontdekken in Wenen … Het Wenen van de gouden muzikale 18de eeuw met zijn halfgoden Haydn, Mozart en vooral de vernieuwer Van Beethoven. Maar ook het Wenen van de Tweede Weense school met het in één adem te noemen trio A's...Arnold, Alban en Anton Schönberg, Berg en Webern. Het programmaboek vermeldt een schitterend aanbod.
Op het luik ORKESTRAAL vind je het *Mahler Chamber Orchestra*, de *Filharmonie*, het *Brussels Philharmonic*, de *Bamberger Symphoniker*, het *Budapest Festival Orchestra* met zijn meesterdirigent Ivan Fisher, maar ook het huiskest *Anima Eterna* of *La Petite Bande*..., Vlaamse pronkstukken met hoog karaatgehalte! Het luik VOX met *The Tallis Scholars*, *Collegium Vocale Gent* of *Klangforum Wien* puilt uit door vocale variatie over haast vijf eeuwen zangcultuur. KAMERMUZIEK brengt Skip Sempé, *Il Gardellino* en het duo Ponseele/Dewinne, maar ook het *Edding Kwartet*. KLAVIER-ikonen zijn Andreas Staier, van Immerseel, Markus Groh, Jan Michiels, Inge Spinette, Tom Beghin of Arthur Schoonderwoerd. CON TEMPO spitst zich toe op heel geavanceerde programma's; SCOOP zoomt in op specialisatie; voor de exotische kleur moet je het bij CLUB zoeken en wie het in DANS wil vinden wordt verwend door Ictus, Wim Vandekeybus, Jan Fabre, Anne Teresa Dekeersmaeker en een pleiade aan uitmuntende gezelschappen. Ook zijn er FAMILIEVOORSTELLINGEN en drie zondagen rond LITERATUUR. Asjeblief!
Meer informatie op
www.concertgebouw.be
0032 70 22 33 02

Luc Schaeverbeke

POËZIEHOEKJE

Beste vrienden (van de poëzie),
Sedert enkele jaren verzorg ik met veel passie en plezier de poëzierubriek in Periodiek. Het is nu tijd om even jullie kennis van de klassiekers van de Nederlandstalige dichtkunst te toetsen.
Ik selecteerde hiervoor tien verzen uit veelal bekende gedichten. De titels en de auteurs van deze culturele erfgoedverzen vinden jullie p. 32 in dit nummer van Periodiek.

Hartelijke groet.

Tuur de Schepper.

1.
Maar doodslaan deed hij niet, want tussen droom en daad
staan wetten in den weg en praktische bezwaren,
en ook weemoedigheid, die niemand kan verklaren,….

2.
Langs het hoogriet
langs de laagwei
schuift de kano naar zee
schuift met de schuivende maan de kano naar zee….

3.
Ik droeg nog kleine kleren, en ik lag
Languit met moeder in de warme hei,
De wolken schoven boven ons voorbij
En moeder vroeg wat 'k in de wolken zag.

4.
Ik ben niet, ik ben niet dan in uw aarde.
Toen gij schreeuwde en uw vel beefde
Vatten mijn beenderen vuur.

5.
'k Heb menig menig uur bij u
gesleten en genoten,
en nooit en heeft een uur met u
me een enklen stond verdroten.

6.
Bestijg de trein nooit zonder uw valies met dromen,
dan vindt ge in elke stad behoorlijk onderkomen.
Zit rustig en geduldig naast het open raam:
gij zijt een reiziger en niemand kent uw naam.

7.
Van morgen ijlt mijn tuinman, wit van schrik,
Mijn woning in: "Heer, Heer, één ogenblik!
Ginds, in de rooshof, snoeide ik loot na loot,
Toen keek ik achter mij. Daar stond de Dood"

8.
Honderd klokken van Londen doen Londen bonzen
En tien kathedralen Genua
Maar geen brons kan zo in het donker bonzen
Als het hart van Maria Lecina…..

9.
In Nederland wil ik niet leven,
Men moet er steeds zijn lusten reven,
Ter wille van de goede buren,
Die gretig door elk gaatje gluren.

10.
Ik ben de hazelnoot.- Een bleke, weke made
bewoont mijn kamer, en die blind is, en die knaagt.
Ik ben die van mijn zaad een duisternis verzade.

Tuur de Schepper

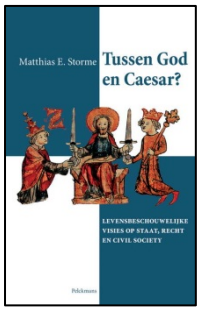
GOED GESTEMD

De weg naar een gezonde stem, een mooie uitspraak, een vlotte presentatie
CHRISTEL LACROIX
2009; 296 blz; 24,0 x 16,0 cm; paperback met cd met oefeningen
Uitgever: Lannoo nv, Tielt,
www.lannoo.com
ISBN 978 90 209 8352 4 NUR 620
Prijs: € 24,99
Bespreker: Jan Van Meirhaeghe

Als logopediste traint Christel Lacroix al meer dan 20 jaar bekende radio -en televisiestemmen. Het gaat hier om een handige gids voor een gezond stemgebruik, een aangenaam klinkende stem, mooie uitspraak en vlotte presentatietechniek. Een gezonde en aangename stem steunt op drie elementen: correct stemgebruik om heesheid, pijn en stembandknobbels te vermijden, een verzorgde, natuurlijke uitspraak en voldoende levendigheid tijdens de presentatie. Eerst worden deze drie elementen, stem, uitspraak en presentatie, en tenslotte intonatie theoretisch benaderd. Nadien volgen talrijke oefeningen, waardoor men aan de hand van een bijbehorende cd meteen aan de slag kan, met praktische oefeningen, ingelezen door vertrouwde radio- en televisiestemmen.
Een handig boek voor al wie met zijn stem zijn brood wil of moet verdienen, en voor wie beroepshalve veel mondeling moet communiceren. De leuke oefeningen kunnen leiden tot een mooie uitspraak, een gezonde stem en een aangename intonatie en presentatie.

TUSSEN GOD EN CAESAR? LEVENSBESCHOUWELIJKE VISIES OP STAAT, RECHT EN CIVIL SOCIETY

MATTHIAS E. STORME
2011; 102 blz; 14 x 22 cm; paperback
Uitg.:Pelckmans Brasschaatsesteenweg 308, Kalmthout
ISBN 978 90 289 6345 0
Prijs: € 13,50
Bespreker: Jan Dockx

De auteur heeft zijn boek samengesteld rond een aantal vragen waarop hij het antwoord tracht te formuleren. Hoe kijken levensbeschouwelijke tradities aan tegen de plaats van de religie in het publieke leven? Hoe denken ze over de positie die de overheid moet innemen tegenover religieuze en andere levensbeschouwelijke uitingen en welke plaats moet daaraan worden gegeven? Wat is omgekeerd de positie die de levensbeschouwelijke gemeenschap zelf inneemt tegenover de staat of overheid? Welke publieke rol eist een levensbeschouwing op en hoeverre of voor wie wil zij haar regels laten gelden? Wat begrijpen de verschillende levensbeschouwingen onder 'scheiding van kerk en staat'?
Matthias Storme plaatst deze vragen in een historisch perspectief voor elke levensbeschouwing en hoe zij vandaag kan worden samengevat. De auteur is advocaat aan de balie van Brussel en hoogleraar aan de KU Leuven en UA. Hij doceert privaatrecht, internationaal recht, rechtsfilosofie en vergelijkende levensbeschouwing.

HET ONVOLTOOIDE SCHILDERIJ

NICO VAN HOUT
2012; 224 blz.; 32 x 26 cm.; gebonden; 75 paginagrote afbeeldingen en talrijke kleinere in kleur; harde kaft.
Uitg.: Ludion www.ludion.be
ISBN 978 94 6130 056 0
Prijs: € 39,90
Bespreker: Jan Dockx

In de loop van de geschiedenis bleven talrijke werken onvoltooid. Nico Van Hout, conservator 17de eeuwse kunst en verbonden aan het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen, wijdde aan dit fenomeen een diepgaande studie. Het boek handelt over bijna vijftig onafgewerkte kunstwerken van zowel oude als moderne meesters en zoekt naar de hiervoor achterliggende reden. Ging het om ziekte of overlijden van de kunstenaar, een gewijzigde politieke toestand, onenigheid met de opdrachtgever of ontevredenheid over het artistieke resultaat? De auteur toont aan hoe deze ruwe, ongepolijste en niet uitgewerkte ideeën moderne kunstenaars hebben beïnvloed: van kubisten en expressionisten tot abstracten. Op de rechterpagina is er doorgaans een paginagrote reproductie, links uitgebreid met tekst toegelicht. Een merkwaardige invalshoek op kunst, weergegeven in een schitterend werk!

KUNSTKRITIEK

LAURENS DHAENENS en HILDE VAN GELDER
2010; 327 blz.; 17 x 24 cm.; paperback
Uitg.: Lannoo Campus Erasme, Ruelensvest 179 bus 101, Leuven
www.lannoocampus.com
ISBN 978 90 209 9097 3
Prijs: € 29,99
Bespreker: Jan Dockx

Het gaat hier om een unieke synthese over en met kunstkritiek met Nederlandstalige bijdragen en vertalingen van internationaal vermaarde auteurs als Elkins, Baker en Lütticken. Deel I gaat over kunstkritiek waarin de huidige rol, positie en ruimte wordt onderzocht aan de hand van drie categorieën: tradities van kritiek, kunstgeschiedenis, een vak in crisis en tenslotte macht en markt. Deel II behandelt praktische casussen hoe zij zich in de praktijk rond bepaalde thema's manifesteren. Dit boek wil de kunstkritische dialoog over de landsgrenzen heen bevorderen om een brede kijk op de problematiek te verzekeren. Het kan als handleiding dienen voor eenieder die graag leest, nadenkt, schrijft of praat over kunst en kunstkritiek.

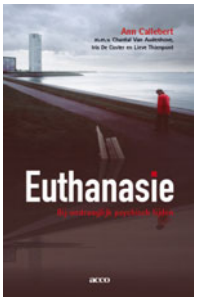
AMAZONE PUUR

***GUIDO STERKENDRIES**, fotograaf en **GUSTAAF VERSWIJVER**, tekstschrijver*
2010; 213 blz.; 23,5 x 16,5 cm.; 199 paginagrote afbeeldingen in kleurharde omslag.
UItg. Roularta Books www.roulartabooks.be
ISBN 978 90 8679 359 4
Prijs: € 24,90
Bespreker: Jan Dockx

Amazone Puur is een schitterend kijkboek met alle vormen en kleuren van het Amazonelandschap door één van de meest geëngageerde natuurfotografen. Zijn fotografie gaat niet alleen over de natuur, maar voortdurend wordt ook de ecologische, economische en culturele problematiek op kritische wijze gebracht. Zijn missie: de politici wakker schudden en hen bevragen over klimaat en verdwijnende diversiteit. Het boek is een pleidooi voor conservering van dit uniek rijkste ecosysteem ter wereld. De begeleidende tekst, door Guido Verswijver, antropoloog en conservator afdeling etnografie van het Kon. Museum voor Midden-Afrika, behandelt de impact van de aanslag in het Amazonewoud op de Indianenbevolkingen. Hij bespreekt achtereenvolgens verovering, exploratie en economisch belang. Vervolgens gaat het over de lotgevallen van de Indianen met slavernij, vlucht om te overleven en de betekenis voor de Indiaanse bevolking vandaag. Kortom een schitterend werk waarbij de fotograaf regelmatig halsbrekende toeren uithaalde.

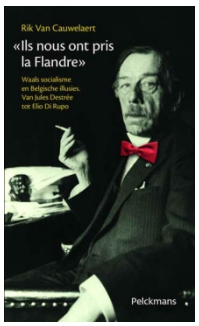
EUTHANASIE BIJ ONDRAAGLIJK PSYCHISCH LIJDEN
EEN ONAF VERHAAL
A. CALLEBERT, C. VAN AUDENHOVE, I. DECOSTER.

2012; 139 pag.; 15 op 23 cm; paperback
Uitg.: Acco Leuven/Den Haag Blijde Inkomstraat 22 Leuven
www.uitgeverijacco.be uigeverij@acco.be
ISBN 978 90 334 8800 9
Prijs: € 19,5
Bespreker: Jan Dockx

Naar aanleiding van de publicatie van dit boek organiseerde de uitgeverij in de KU Leuven een symposium '*Euthanasie bij ondraaglijk psychisch lijden*'. In het eerste theoretisch gedeelte wordt de wetgeving in België en Nederland toegelicht. Vervolgens wordt op basis van de beschikbare literatuur een definitie van ondraaglijk psychisch lijden geformuleerd. Het tweede deel is het onderzoeksgedeelte waarin tien personen geïnterviewd worden over wat ze onder ondraaglijk psychisch lijden verstaan en waarom ze euthanasie vragen. Met deze resultaten worden verschillende denklijnen uitgewerkt voor de gezondheidszorg, met aanbevelingen over de nood aan begeleiding. Geconcludeerd wordt dat verder onderzoek noodzakelijk blijft.

ILS NOUS ONT PRIS LA FLANDRE
WAALS SOCIALISME EN BELGISCHE ILLUSIES
RIK VAN CAUWELAERT

2012; 136 blz.; 12 x 20 cm.; paperback
Uitg.: *Pelckmans, Kalmthout*
ISBN: 978 90 2896832 5
Bespreker: Albert Baert

De ophefmakende open brief van het Waalse socialistische parlementslid Jules Destrée aan Albert I – literair, een meesterwerk van politieke welsprekendheid - werd gepubliceerd op 15 augustus 1912. Door zijn schokkende conclusie: "Sire, er zijn geen Belgen, gij regeert over twee verschillende volken: Vlamingen en Walen" is hij de geschiedenis ingegaan. Destrée legde aldus de vinger op het pijnlijk Belgisch probleem dat in Vlaanderen en Wallonië totaal verschillende politieke en economische keuzes worden gemaakt. Dit is een vaststelling, die Gaston Eyskens en Bart De Wever veel later ook zouden maken. Dit korte boek bevat een voortreffelijke eigentijdse Nederlandse vertaling van het pamflet. Op onovertroffen wijze en in de hem eigen heldere stijl belicht de bekende journalist Rik Van Cauwelaert de historische omstandigheden en achtergronden, die aanleiding waren tot het opstellen van de brief. Hij schetst de loopbaan en persoonlijkheid van de Waalse politicus, advocaat, begaafd redenaar en kunstminnaar. Met de invoering van de gelijkheidswet in 1898, die het Frans en het Nederlands op gelijke voet verplicht maakte voor alle wetgeving en officiële berichtgeving, hadden vele Walen de indruk gekregen dat hun Belgisch concept van een tweetalig Vlaanderen en ééntalig Wallonië op de helling kwam te staan. Vandaar de bekende zinsneden in de brief "zij hebben ons Vlaanderen ontnomen, zij hebben ons verleden ontnomen, enz...." en de sombere voorspelling: "de kroon op de actie van de Vlamingen zal de verdwijning zijn van de Gentse Universiteit, de laatste haard van Franse cultuur in Vlaanderen". Albert I, jammer voor Destrée, vond: "alhoewel alles wat de politicus in zijn brief schrijft juist is, een administratieve scheiding, door hem voorgesteld, is een kwaad dat nog meer ongemakken en gevaren zal meebrengen dan het behoud van de bestaande unitaire toestand." Deze briljante analyse van een historisch belangrijke gebeurtenis in de staatkundige evolutie van België en Vlaamse ontvoogdingsstrijd is boeiende en meeslepende lectuur en warm aanbevolen.

CATHARINA de GROTE
SIMON DIXON

2012; 594 blz.; 21,5 x14,2 cm.; paperback
Uitg. Het Spectrum, Houten – Antwerpen
ISBN : *978 90 491 0587 7*
Prijs: € 19,99
Bespreker: Albert Baert

Catharina de Grote, keizerin van Rusland van 1762 tot 1796, heeft ontelbare auteurs geïnspireerd. De voorliggende en meest recente biografie is van de hand van Simon Dixon van het University College in Londen. Sophie von Anhalt – Herbst, als telg van een onbeduidend Duits vorstendom in Stettin (Pruisen, nu Polen), geboren in 1729, was een onbekende prinses. Dankzij haar intelligentie, wilskracht en charisma groeide zij uit tot de meest bewonderde en legendarische vorstin van Europa. Geïnspireerd door de ideeën van de Verlichting en gedreven door veroveringsdrang bracht zij welvaart en beschaving in het onmetelijke tsarenrijk. Tijdens haar regeerperiode werd Rusland één der grote mogendheden in het Europese politieke landschap. Zij werd ook berucht door haar twaalf opeenvolgende minnaars, telkens jonger in leeftijd.
De auteur heeft zich tot doel gesteld om de kloof te dichten tussen historische werkelijkheid en populaire verhalen, die deze vrouw als historische figuur dreigen te bagatelliseren. Hij heeft gebruik gemaakt van levendige, gedetailleerde beschrijvingen van dagelijkse gebeurtenissen en ceremoniele hoogtepunten van het leven aan het hof van Sint Petersburg tijdens de tweede helft van de achttiende eeuw. Hier en in de enorme reeks paleizen in de stad en op het platteland, waren de buitenlandse gezanten geaccrediteerd.

Vóór het uitbreken van de Franse Revolutie vormden zij een netwerk van rivaliserende adellijke bezoekers in het centrum van de Europese politiek. Het gonsde er van intriges, waaraan iedereen deelnam, van vorstin in het middelpunt tot de bedienden in de periferie. Het hof was het symbolische gezag en tevens een schitterend cultureel icoon, dat macht en majesteit van de heerseres vertegenwoordigde bij onderdanen, groot en klein. Deze nieuwe biografie is resultaat van jarenlang onderzoek in talrijke nieuwe bronnen. Een zeer lezenswaardig boek, fris en meeslepend. Tevens een levendig, evenwichtig maar fascinerend portret van een charismatische keizerin binnen haar tijdskader. De auteur beheerst de kunst om een breed publiek te boeien met een biografie betreffende een uitzonderlijk staatshoofd uit onze Europese geschiedenis.

VLAANDEREN EN EUROPA
NOODZAAK EN GRENZEN VAN SOLIDARITEIT
HANS VERBOVEN (red.) met bijdragen van GERARD BODIFEE, FRITS BOLKESTEIN, PAUL CLITEUR, DERK JAN EPPINK, HANS-WERNER SINN e.a.

2012; 276 blz.; 14 x 22 cm.; 20 grafieken en tabellen in wit-zwart;
Uitg.: Pelckmans Uitgeverij nv, Brasschaatsesteenweg 308, 2920 Kalmthout, www.pelckmans.be
ISBN: 978 90 289 7001 4
Prijs: € 22,50
Bespreker: Robrecht Vermeulen

Dit boek is het vijfde in een reeks jaarboeken over Europese waarden, samengesteld door het Verbond der Vlaamse Academici (VVA) in samenwerking met Pro Flandria. Deel I handelt over Europa als gemeenschap van goederen. Er wordt ingegaan op de ontwerpfouten van de eurozone met het ontstaan van transferunie en eurocrisis als gevolg. Solidariteit wordt besproken in het licht van de schuldencrisis. Een vergelijking wordt gemaakt tussen de Europese muntunie en de Belgische federatie. Mogelijke oplossingen worden besproken. Deel II handelt over Europa als gemeenschap van waarden. Hier wordt ingegaan op de verandering van waarden als basis voor Europese eenmaking, de overdadige centralisatie en het gebrek aan democratische draagkracht. Dit boek geeft inzicht in de problemen van Europese eenmaking en niet alleen in de louter eonomische en financiële aspecten. Warm aanbevolen aan al wie belang stelt in de toekomst van Europa.

REIZEN ZONDER JOHN
GEERT MAK

2012; 573 blz.; 15 x23 cm.; gebonden
Uitg.: Atlas contact – Amsterdam/Antwerpen
ISBN: *978 90 450 2161 4*
Prijs: € 34,95
Bespreker: Albert Baert

'John' in de titel verwijst naar John Steinbeck, één van de bekendste Amerikaanse schrijvers en Nobelprijswinnaar. In 1960 ondernam hij een drie maanden lange tocht doorheen de VS om na de tweede wereldoorlog zijn land opnieuw te leren kennen. Hij deed dit in een truck, door hem zelf omgebouwd en alleen vergezeld door zijn hond. Dit reisverslag onder de titel: '*Travels with Charley'* kende veel succes. Een halve eeuw later besloot de journalist Geert Mak, bewonderaar van Steinbeck en bekend door reisreportages, in diens voetsporen hetzelfde reistraject over te doen, wel in een moderne mobilhome. Het relaas van Steinbeck was voor Mak leidraad om de diepgaande politieke, economische en sociologische mutaties tussen 1960 en 2010 in de Amerikaanse samenleving te exploreren en te becommentariëren. Mak citeert uitgebreid uit '*Travels with Charley'* en hij put voortdurend uit diens kennis van de Amerikaans geschiedenis. Hij steunt, in tegenstelling met zijn vorig reisverhaal *'In Europa',* minder op vooraf geplande interviews, maar eerder op toevallige ontmoetingen. Het globale beeld van de Amerikaanse samenleving in 2012 is niet fraai en ontnuchterend. Het platteland loopt leeg, de *suburbs* breiden zich verder uit terwijl de historische centra van vele oude steden verloederen, zoals Detroit als spookstad en beklemmend voorbeeld. Vergeleken met Europa zijn de publieke voorzieningen op gebied van gezondheidszorg en onderwijs ondermaats. Het aantal armen en de kloof tussen arm en rijk nemen toe, en de transportinfrastuctuur is erg verouderd. Vijf jaar na de Katrinacatastrofe in New Orleans, veroorzaakt door een zeer gebrekkige toestand van de dijken, wil de heropbouw nog steeds niet vlotten. Aan de positieve zijde ziet Mak een brede participatie van alle lagen van de bevolking in het politiek bedrijf met een vitale Amerikaanse democratie. Hij looft het succesrijk integratieproces van migranten. Bij het lezen van dit meeslepend reisverhaal komt men onder de indruk van de enorme eruditie van de auteur, in het bijzonder van de historische achtergronden van de Amerikaanse samenleving. Voor de Europese lezer is het een verrijkende ervaring en biedt dit boek een uitstekend inzicht in het complexe gebeuren en leefwereld van een natie, die nog steeds in de wereldpolitiek militair en economisch toonaangevend is. In twee jaar negen herdrukken en een aanrader voor al wie van reisverhalen met diepgang houdt!

RUBROEKS REIZEN
WILLY SPILLEBEEN

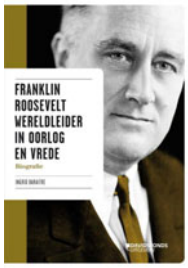

2009. 408 blz.; 14,5 x 22 cm.; 2 illustraties, zwart-wit; paperback
Uitg.: Davidsfonds VZW ; Blijde Inkomststraat 79-81, 3000 Leuven
info@davidsfonds.be;
http://www.davidsfonds.be
ISBN: 978 90 6306 596 6
Prijs: € 24,95
Bespreker: Frank Goes

Reis mee met een historische figuur, de franciscaan Willem van Rubroek, afkomstig van Rubrouck in Frans Vlaanderen. Hij leefde tussen 1210 en 1271. Als intimus van de Franse koning Lodewijk IX, genaamd de heilige, reisde hij mee met de 7e en 8e kruistocht. In opdracht van dezelfde koning reisde hij naar Mongolië met als missie het sluiten van een bondgenootschap met de Mongolen tegen het opkomende geweld van de Saracenen. Van paus Innocentius IV kreeg hij ook opdracht de grote Khan en de Mongolen te bekeren. Door zijn bijzondere vriendschap met de filosoof en wetenschapper Roger Bacon viel hij later in ongenade en werd hij gedelegeerd naar Akko, het kruisvaardersstadje. Willem van Rubroek vertelt over zijn bewogen leven in de periode 1249-1271, zijn reiservaringen, schokkende oorlogservaringen, contacten met de heersers van die tijd, kruisvaarders, Nestorianen, kunste-

naars, Mohammedanen en Mongolen. Hij leert ons de vreemde gebruiken kennen van de volkeren die hij ontmoette. Wij worden geconfronteerd met namen zoals Akko-Cathay-Karakorum-Saracenen-Nestorianen, waarvan bij eerste lectuur betekenis en belang ontglipt. Volgens sommigen is dit verslag authentieker en kritischer dan dit van Marco Polo, die in '*Il Milione'*, twintig jaar na Rubroek een gelijkaardige reis (tussen 1271 en 1295) beschreef. Dit document is nog steeds een zeer belangrijke bron voor de geografie en demografie van Centraal-Azië in zijn tijd. Met de nodige fantasie brengt Willy Spillebeen de fascinerende figuur van Willem van Rubroek tot leven: een boeiende historische roman en een interessant beeld over het leven in de dertiende eeuw in een toen grotendeels onbekende wereld.

FRANKLIN ROOSEVELT WERELDLEIDER IN OORLOG EN VREDE
INGRID BARRAITRE
2011; 392 blz.;17 x 24 cm.; paperback
Uitg.: Davidsfonds; Blijde Inkomststraat 79, 3.000 Leuven
www.davidsfonds.be
ISBN: ***978 90 5826-810 - 5***
Prijs: € 29,95
Bespreker: Albert Baert

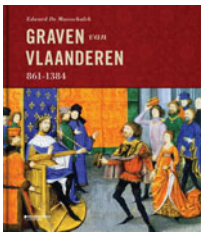
Ingrid Barraitre, historica, is bekend als auteur van eerdere biografieën, o.m. over G. Patton, D. Eisenhower en W. Churchill. Zij beschrijft het leven van Franklin D. Roosevelt, de driemaal herkozen 32ste president van de Verenigde Staten. In de eerste helft van de twintigste eeuw heeft hij de wereldgeschiedenis op beslissende wijze beïnvloed en als politieke erfenis legde hij de basis van het moderne Amerika en van een nieuwe internationale organisatie: de Verenigde Naties. Geboren in een gefortuneerde familie, met Nederlandse (Zeeuwse) voorouders uit de 17 de eeuw, kreeg hij dan ook de kans om de beste scholen en universiteiten te bezoeken en een politieke loopbaan was een logische loopbaankeuze. Tijdens de dertiger jaren leidde hij zijn land met de '*New Deal'* doorheen de economische crisis, een programma dat het politieke en economische landschap van de Verenigde Staten generaties lang zou bepalen. Tijdens de tweede wereldoorlog kreeg hij de verpletterende verantwoordelijkheid om op wereldvlak de weerstand te organiseren tegen de totalitaire regimes in Europa en Azië. Door zijn voortijdige dood op 12 april 1945 heeft hij de voldoening van de overwinning niet meer meegemaakt. Als groot verdediger van de democratie leeft zijn visie op de wereldorde vandaag nog steeds verder. De schrijfster steunt zich in deze biografie vooral op persoonlijke briefwisseling, dagboeken, brieven en getuigenissen en op die manier schetst zij een getrouw beeld van levensloop en gedachtegoed van deze uitzonderlijke historische figuur. Met deze benadering slaagt zij erin een nauwe betrokkenheid te scheppen tussen lezer als ooggetuige en de geportretteerde persoon. Achter de staatsman onthult zij Roosevelt als mens met tekortkomingen, ambities en uitzonderlijke daadkracht. De onverzettelijke wilskracht waarmede hij zijn gedeeltelijke verlamming, gevolg van polio, wist te beheersen tijdens zijn lange politieke loopbaan, dwingen ieders bewondering af.
Dit is een inspirerend verhaal over politiek leiderschap op het hoogste vlak, op boeiende wijze verwoord door een getalenteerde schrijfster, die uit rijke wetenschappelijk historische bagage kan putten. Een schitterend en meeslepend boek voor alle liefhebbers van politieke biografieën.

DE TAALGRENS
BRIGITTE RASKIN
2012; 329 blz.; 16,5 x 24 cm.; paperback
Uitg.: Davidsfonds, Blijde Inkomststraat 79, 3000 Leuven
www.davidsfonds.be
ISBN: ***978 90 5826-740-5***
Prijs: € 27,50
Bespreker: Albert Baert

Brigitte Raskin, historica en taalgrensbewoner, behandelt ontstaan en evolutie van de Germaans-Romaanse taalgrens in Europa en België vanaf de Keltische volksverhuizingen omstreeks 500 v. Chr. tot de Belgische staatshervormingen van de laatste decennia. Over dit toch zeer bijzonder historisch-geografisch fenomeen met enorme politieke draagwijdte worden weinig nieuwe historische gegevens aan het licht gebracht. Toch slaagt zij erin de belangstelling van de lezer te boeien door het verweven van het thema van de taalgrens met gekende historische gebeurtenissen uit een tijdsperiode van meer dan 25 eeuwen. De ingewikkelde evolutie van ons huidige Nederlands uit het Nederfrankisch en Diets wordt helder uiteengezet. Talloze historische gebeurtenissen met ontelbare en verrassende wendingen van de geschiedenis hebben het mogelijk gemaakt dat onze taal, gesproken in een geografisch zeer beperkt noord-westelijke deel van Germaans Europa, succesrijk wist te overleven. Dit in tegenstelling met bv. het Waals, dat in de Bourgondische tijd met het Diets nog gelijkwaardig werd behandeld zoals blijkt uit het bekende Groot Privilege in 1477 van Maria van Boergondië door de steden en de burgers afgedwongen. De wonderbare wederopstanding van de Vlaamse volkstaal in het ééntalig Frans-België na 1830 is een bekend verhaal, dat op persoonlijke wijze wordt verwoord. Zeer nadrukkelijk wordt ook de aandacht gevestigd op de sociale taalbarrière, die in Vlaanderen tussen rijk en arm zoveel eeuwen heeft bestaan. Toen de Walen van hun Waals dialect overschakelden naar de cultuurtaal Frans werd die alomtegenwoordige sociale taalgrens ten zuiden van het land uitgewist. Een belangrijk pluspunt zijn de leerrijke kaarten, die ontelbare gebiedswijzigingen illustreren. *De taalgrens* is een heldere, historisch-wetenschappelijk nauwkeurige studie, die vele belangstellenden zal interesseren. Bovendien, uitstekend studiemateriaal voor het onderwijs.

DE GRAVEN VAN Vlaanderen
Edward De Maesschalk
2012; 358 blz.; 25,5 x 29,5 cm.; kleurrijk geïllustreerd; gebonden
Uitg. Davidsfonds NV; Blijde Inkomststraat 79, 3.000 Leuven
ISBN : ***978 90 5826-901-0***
Prijs: € 69,95
Bespreker: Albert Baert

Dit prachtig kunstboek van de hand van Edward De Maesschalck, groot kenner van de middeleeuwse geschiedenis, behandelt de periode 861 tot 1383 in Vlaanderen. Van een verlaten Karolingische gouw aan de Noordzee ontwikkelde het zich tot een van de dichtstbevolkte gebieden van West-Europa waar handel, nijverheid en kunst grote bloei kenden. Gevolg was een snel groeiende verste-

delijking met Brugge als luisterrijk voorbeeld: de grootste handelsstad ten noorden van de Alpen. Toen de Bourgondiërs in 1384 aan het bewind kwamen, vormde Vlaanderen (met Artesië) het kroonjuweel van hun bezittingen. Later werd het de grondslag voor de eenmaking van de Nederlanden. De rol van de vijfentwintig opeenvolgende graven en gravinnen van Vlaanderen, als beschermers van de veiligheid van de burgers en bewaarders van de vrede tussen vijandelijke families en clans, was doorslaggevend voor de omstandigheden, waarin deze dynamische samenleving zich kon ontplooien tot grotere bloei. Het middeleeuwse Vlaanderen had steeds twee meesters: de Franse koning als feodaal leenheer en de Engelse koning als spelleider op economisch gebied. In deze delicate en soms benarde situatie dienden de toenmalige gezagdragers voortdurend te laveren tussen beide grootmachten, wat soms een moeilijke evenwichtsoefening tussen bruut geweld en (huwelijks)diplomatie was.
Zeer vlot lezende tekst, kleurrijk geïllustreerd met talrijke uittreksels en miniaturen van manuscripten met afbeeldingen van Vlaamse kunstwerken. Zoals vele andere kunstboeken, door het Davidsfonds uitgegeven, is dit volume een weldaad voor het oog. Stevig en uiterst verzorgd ingebonden in extra groot formaat is het niet alleen een onuitputtelijk naslagwerk, maar ook een ideaal geschenkboek vooral voor de jongeren.

DE SPAANSE CONQUISTA EN RECONQUISTA 711-1492
LUC CORLUY
2011; 453 blz.; 17 x 24 cm.; geïllustreerd met kaarten; paperback
Uitg.: Davidsfonds; Blijde Inkomststraat 79, 3000 Leuven
www.davidsfonds.be
ISBN: *978 90 5826 772 6*
Prijs: € 34,50
Bespreker: Albert Baert

In de achtste eeuw veroverden de moslims het Iberische schiereiland: '*de Conquista'*. Zij schiepen '*El Andalu'* (het Arabische Spanje) en vanaf 1051 hebben de christenen getracht het gebied te heroveren: de *'Reconquista'*. Zij lukten hierin pas volledig in de vijftiende eeuw. Dit werk beoogt een tweeledig doel. Ten eerste wil het de gebeurtenissen uit deze historische periode, die op West Europa zo gewogen hebben, een waardige plaats geven in onze Westerse geschiedenis. Ten tweede beoogt het islam, christendom en jodendom met elkaar te verbinden door een beschrijving van de samenleving van deze drie gemeenschappen, *'de Convivencia'*, en hun respectievelijke bijdrage tot de cultuur op het Iberische schiereiland. In zijn doelstellingen is de auteur uitmuntend geslaagd. Aan de hand van wetenschappelijke bronnenstudie brengt hij een boeiend verhaal over deze cruciale periode. Dit eerste wetenschappelijke boek over dit onderwerp in het Nederlandse taalgebied verdient dan ook alle aandacht. Het heeft bovendien grote actuele waarde, nu het hedendaagse 'samenleven' van christendom en islam zo problematisch dreigt te worden binnen de westerse democratische maatschappij. Oorzaak hiervan is het toenemend gebrek aan begrip en zelfs het misprijzen binnen de islam voor de principes van de westerse democratie en tevens het schril contrast tussen de culturele westerse openheid en de islam geslotenheid.
Zeer interessante lectuur voor eenieder, die meer inzicht wil verwerven in deze prangende actuele problematiek. Zeer verzorgd uitgegeven op glanzend papier met aangepaste illustraties en talrijke geografische kaarten en schetsen.

CULTUURGESCHIEDENIS VAN DE OUDHEID
REDACTIE: NATHALIE DE HAAN EN STEPHAN MOLS
2011; 432 blz.; 24,5 x 28,8 cm.; illustraties in kleur; harde kaft
Uitg.: Open Universiteit, WBOOKS, Zwolle www.ou.nl
ISBN 978 90 400 7772 2; NUR 694
Prijs: € 49,50
Bespreker: Hendrik Verbrugge

Het gaat om een verzameling van de hand van 22 Nederlandse specialisten van de universiteiten van Nijmegen, Leiden en Amsterdam, naast Londen en Frankfurt am Main. Uitgangspunt vormen portretten van klassieke steden (Mycene, Milete, republikeins Rome, Athene, Alexandrië, Delos, keizerlijk Rome, Romeins Nijmegen, Ephese, Constantinopel en Ravenna in de late oudheid). Hiermede worden tal van facetten uit de dagelijkse leefwereld van de antieke Grieken en Romeinen belicht. De thema's zijn zeer gevarieerd met gedegen analyses betreffende literatuur, beeldende kunst en architectuur: mythologie, filosofie, staatsinstelling, bestuur en recht, oorlog en vrede, economie en handel, sociale structuren en mentaliteit. Vooral de wijze waarop in latere tijden met deze erfenis is omgegaan komt aan bod. De teksten zijn helder en vereisen nauwelijks voorkennis. Er is een glossarium met uitleg over namen en begrippen, voor zover niet in de tekst uitgelegd of in Van Dale of het Groot woordenboek der Nederlandse taal te vinden. De illustraties zijn overvloedig en verhelderend en de getekende kaarten van prima kwaliteit. De literatuurlijst is zeer uitgebreid met een register voor personen, volkeren en goden, naast een geografisch en zakenregister, zodat je, naargelang de gewenste insteek, vlot bij de desbetreffende tekst uitkomt. Het boek is zeer verzorgd en biedt een degelijke inleiding voor humaniora- en bachelorstudenten en zeker voor elke liefhebber der Antieken, die tussen alle dagelijkse beslommeringen bij een onderwerp uit deze periode van onze Europese geschiedenis wil verpozen.

BELGIË, QUO VADIS? WAARHEEN NA DE ZESDE STAATSHERVORMING?
PATRICIA POPELIER, DAVE SINARDET, JAN VELAERS, BEA CANTILLON (eds.)
2012; 370 blz.; 16 x 24 cm; 15 tabellen en grafieken in wit-zwart
Uitg.: Intersentia, Groenstraat 31, 2640 Mortsel, www.intersentia.be
ISBN NUMMER: 978-94-000-0273-9
Prijs: € 29
Bespreker : Robrecht Vermeulen

Het boek is de neerslag van het congres op 21 okt. 2011 '*België, quo vadis*?' aan de Univ. Antwerpen. In een inleidend hoofdstuk behandelen P. Popelier en D. Sinardet de instabiliteit van België en hoe de zesde staatshervorming dit al of niet kan verhelpen. Ph. Van Parijs bespreekt

het territorialiteitsprincipe inzake taalgebruik in Europa en past dit toe op België. J. Velaers geeft een juridische analyse betreffende 'territorialiteit versus personaliteit' en bespreekt de veranderingen door het Vlinderakkoord. W. Pas bespreekt de dubbele gelaagdheid van het Belgische federalisme met gewesten en gemeenschappen. Met de zesde staatshervorming wordt dit niet eenvoudiger. H. Dumont geeft een Franstalige visie op 'Brussel'. In de staatshervorming ziet hij een kans, maar geen garantie voor pacificatie. H. Vuye bepleit een asymmetrische structuur van Brussel. J. Vanpraet en S. Van Drooghenbroeck bespreken de juridische bevoegdheidsverdeling. Br. Peeters analyseert de nieuwe fiscale bevoegdheidsverdeling. Aan de hand van simulaties analyseren A. Decoster en W. Sas de nieuwe financieringswet. B. Cantillon bespreekt de veranderingen in verband met sociale zekerheid.

Dit boek geeft een vaak diepgaande en meestal genuanceerde analyse van het Vlinderakkoord. Het werd geschreven kort na het afsluiten van het akkoord en dus vooraleer dit in wetten werd gegoten. Aanbevolen lectuur voor al wie begaan is met de toekomst van België en Vlaanderen en een beter inzicht wil in de zesde staatshervorming.

UIT DE DISCOTHEEK

CD Ricercar 325 (coll. DF/Eufoda) ADRIAEN WILLAERT (1490-1562) ***VESPRO DELLA BEATA VERGINE***
Uitvoerders: ***Capilla Flamenca*** ***Dirk Snellings*** direction ***Joris Verdin*****,** organ

Deze door Radio Klara bekroonde beste Vlaamse CD productie illustreert héél welluidend en fijnzinnig de grote betekenis van ***Willaert, Vlaams polyfonist*** *in Venetië.* Zijn ***Mariavespers*** vormden de aanzet tot de mooie (Venetiaanse) traditie, waarin later Monteverdi zijn beroemde Mariavespers schreef. In deze optiek reconstrueert Capilla Flamenca een Venetiaanse Mariale Vesperdienst (prima commentaar voorzien). Naast 5 vaste psalmen bekoren ook uitgelezen **hymnen**, een bijzonder fraai **motet** ***Benedicta es*** en prachtig orgeltussenspel ***(Ricercar)***: wijdingsvolle polyfonie, in evenwichtige, strengere stijl. Dat Vlaamse polyfonisten op artistiek vlak absoluut evenwaardige tegenhangers zijn van picturale tijdgenoten, de Vlaamse Primitieven, is eens te meer evident na dit *zoveelste geslaagd Capilla-zangpleidooi!*

CD ZZT 315 (4CD) ***BELCEA QUARTET*** **BEETHOVEN (1770-1827) The complete String Quartets vol. 1**
Uitvoerders: ***Belcea Quartet*** *(C. Belcea, A. Schacher, Kr. Chorzelski, A. Lederlin)*
Na twintig jaar wereldwijde podiumervaring waagt Belcea Quartet zich aan de *integrale uitvoering* van Beethovens strijkkwartetten met vroeg en later werk op elke CD. Hun virtuoos getraind talent en sterk empathisch samenspel stellen zij ten dienste van deze - vooral in prinselijke opdracht geschreven - impressionante kamermuziek. Voor de diepe emotionele draagkracht van dit oeuvre (bij voorkeur transparant in *langzame bewegingen) treft Belcea Q. intuïtief de juiste toon*: schrijnende weemoed in *La Malinconia* ***(op. 18/6);*** hemelse troost (cello) in *Adagio* en *Molto cantabile* ***(op. 127)***; bewogen dialoog viool/cello in *Adagio cantabile* ***(op. 18/2)***. Hartstochtelijke reminiscenties ("Ich denke dein" thema) met prangend ostinato in *Adagio affettuoso ed appassionato* ***(op. 18/1)*** en lyrische parafrase in *Allegro ma non troppo* ***(op. 18/4)*** groeien uit tot ontroerende zelfportretten. De virtuoze concertostijl van (Rasumowski) ***op. 59/3*** ligt Belcea Quartet goed! Keerpunt in compositiestijl klinkt in revolterend aanvangsmotief van ***op. 95*** (met *ruwe* boogstreken!), maar in *Allegretto ma non troppo* mag Belcea Q. mild zingen. Omschreven als "*ontdekking van de hemel"* (cfr. J. Caeyers' Beethovenbiografie) is het door *Beethoven zelf als zijn beste strijkkwartet beschouwd* ***7-delig op. 131.*** Belcea Q. brengt aangrijpende weergave van de innerlijke catharsis die Beethoven doormaakte. *Creatief en interpretatief meesterschap is harmonisch vervlochten tot groots geheel!* Commentaar verdient wel betere *tekstdruk.*

CD Fuga Libera 599 Heitor VILLA-LOBOS (1887-1959) ***MELODIA SENTIMENTAL***
Uitvoerders: ***Kr. Meisinger,*** guitar ***A. Haveron***, violin ***Academy of St.Martin in the Fields J.M. Florenci***, cond.
Five Preludes for guitar solo dankbaar zingend op de snaren van een talentvol gitarist! Mooie baslijn in Prelude nr 1, zangerigheid in nr. 2, opvallend dynamische contrasten in nr. 3, sacrale melodie met prachtige harmonieken in nr. 4; originele hulde aan muzikale teenagers in nr. 5. ***Concerto for guitar and Orchestra*** met sprankelend *Allegro precioso,* impressionistisch *Andantino* e *andante cadenza* en lyrische orkestdialoog in *Allegretto non troppo* is eerder rijke *kamermuziek:* mooi maar niet spectaculair opgevat, behalve de *virtuoze (*suggestie van A. Segovia!) *fascinerende cadenza.* In ***Melodia sentimental*** (*1958)* strooien viool, gitaar en orkest rijkelijk sentiment uit over ritme en melodie.

CD HMC 902141 FRANZ SCHUBERT (1797-1828) ***ERLKÖNIG***
Uitvoerders: ***Matthias Goerne***, baryton ***Andreas Haefliger***, piano ***Schubert Edition nr. 7***
"*O,wie schön ist deine Welt, Vater, wenn sie golden strahlet"*. De extase van ***Im Abendrot*** tovert balsemende klanken in klavier en stem ter verheerlijking van Gods schepping. Unieke vertolking en precieuze aanloop tot nr. 7 uit Goerne/ Schuberteditie. De emotionele kracht van Goernes warm baritontimbre kan dankbaar rekenen op het fijnzinnig anticiperend en zangerig spel van Andreas Haefliger, die grote affiniteit met het Duitse lied hiermee bezegelt. Terecht vervoegt hij de imposante reeks begeleiders die *samen met M. Goerne* hun superieure liedkunst bewezen. Goernes suggestieve tekstbeleving en superbe legatozang in delicaat ***Nachtviolen,*** visionair ***Am See,*** teder ***Alinde,*** droefgeestig ***An den Mond,*** betoverend ***Der Fluss,*** onwezenlijk ***Widerschein,*** mijmerend ***Abendröte*** en luchtig ***Die Forelle*** krijgen vanwege Haefliger bij elke nuance de gedroomde subtiele respons. Daartussen zijn liederen (soms ook minder bekende) uitgekozen die diepmenselijke tragiek uitdrukken. IJzingwekkende metafysische wanhoop weerklinkt in ***Der Wanderer***, pijnigende onrust in ***Im Walde,*** somberheid in ***Normans Gesang.*** Hallucinant klinkt de ballade ***Erlkönig*** (t. Goethe) waarbij zanger en pianist extreme dynamische en ritmische contrasten aanwenden in hun dramatische wedren met de dood. ***Fischer-weise*** doorbreekt de zwaarmoedige accenten van ***Der Strom.*** In ***Auf der Brück*** herneemt een rusteloze ruiter zijn onbestemde tocht naar geliefde en geluk. Milde zang voor laatste hoopvol "zoet verlangen" bij uitstervend hoefgetrappel in klavier beëindigt dit aangrijpend recital. *Een weergaloze vertolking!*

CD HMC 902155 Giovanni Battista PERGOLESI (1710-1736) ***SEPTEM VERBA A CHRISTO***
Uitvoerders: ***S. Karthäuser, Chr. Dumaux, J. Behr, K. Wolff Akademie für Alte Musik Berlin, René Jacobs cond.***
"Geen drama, geen passie, maar een meditatief en leerzaam oratorium". Aldus R. Jacobs over deze ***wereldpremière,*** *aan Pergolesi toegeschreven meesterwerk* van diepe schoonheid en gevoelsgeladen religiositeit, ooit bedoeld voor extraliturgische devotie op Goede Vrijdag. ***Voor de zeven bijbelse woorden van Jezus aan het Kruis zeven kantates,*** met telkens 2 aria's: J*ezus, als opperste leermeester,* gaat in retorische dialoog (aria nr. 1) met *Anima /Gelovige Ziel* (sopraan, tenor, alt), die antwoordt met meditatie (aria nr. 2). Aangrijpende emoties bij beluistering danken we wellicht mede aan de uitstralende transcendentie in vertolking. De solo-instrumenten beleven hun symboliek met groeiende intensiteit; de zangers bieden zeer geïntensifieerde interpretatie en gevoelvol uitgewerkte da-capo's! *Akademie für Alte Musik Berlin* weeft grote bezieling doorheen het kleurrijk instrumentaal (vertrouwd!) barokstramien. Contratenor Chr. Dumaux (*Afflicte, derelicte*) en sopraan S. Karthäuser (*Servator optime*) leggen waardige, prachtige persoonlijke accenten van rouw en medeleven in hun aria's. Gewoon subliem begeleidt de solohoorn de warme, gevoelige bas (K. Wolff) in Jezus' eerste aria *En doceo diligere* en vult met hemelse symboliek de laatste aria *In tuum*... Tenor J. Behr straalt grote empathie uit in slotaria *Quid ultra peto vivere,* die sublimatie van Jezus' dood reeds vooropstelt. *R. Jacobs heeft Pergolesi's verborgen edelsteen als kostbare diamant in volle licht gezet. Onvergankelijke rijkdom!*

Els Baert-Van den Eynde

IN MEMORIAM

Wij ontvingen het overlijdensbericht van volgende VGV-leden:
° Prof. Dr. Willy Van Herreweghe, geboren te Oordegem op 21 oktober 1930 en overleden te Hasselt op 14 september 2012
° Dr. Arnold Criel, geboren te Sint-Kruis-Winkel op 27 september 1944 en overleden te Oostduinkerke op 12 januari 2013
° Dr. Peter Priem, geboren te Roeselare op 17 juli 1963 en overleden te Leuven op 8 februari 2013
° Dr. Joannes Van Broeckhoven, geboren te Borgerhout op 19 juli 1919 en overleden te Antwerpen op 7 april 2013
° Prof. Dr. Georges Baron Stalpaert, geboren te Brugge op 26 juli 1924 en overleden te Winksele op 20 mei 2013
° Prof. Dr. Steven Boonen, geboren te Oostende op 28 juli 1962 en overleden te Lissabon op 20 mei 2013
° Dr. Louis Peeters, geboren te Gierle op 11 oktober 1931 en overleden te Antwerpen op 21 mei 2013

De leden van het VGV-bestuur bieden aan de familieleden hun oprechte deelneming aan.

Hieronder volgen fragmenten uit de toespraak van Prof. Dr. Jacques Gruwez tijdens de uitvaartplechtigheid van Prof. Dr. Georges Baron Stalpaert en een In memoriam door Prof. Dr. Eddy Dejaeger voor Prof. Dr. Steven Boonen.

LIJKREDE VOOR PROF. DR. GEORGES BARON STALPAERT

"Mataiotès mataiotètôn kai panta mataiotès ! (of) vanitas vanitatum et omnia vanitas!", dat was het exordium van Bossuet in een van zijn beroemde lijkredes voor de groten van deze aarde en onmiddellijk determineerde hij hun plaats t.o.v. God: "le Seul qui se glorifie de faire la loi aux rois et de leur donner, quand il Lui plaît, de grandes et de terribles leçons"!
Dat b.v. leerden we in een van die West-Vlaamse colleges zoals het Sint-Lodewijkscollege in Brugge waar Georges Stalpaert, zoon van Odilon Stalpaert en Marie-Victoire Van Walleghem, school liep en "ab initio" zijn leiderstalenten in de Studentenbond aantoonde. Daarna trok Georges (of Joris) niet naar de nabije Gentse universiteit maar, zoals dat toen evident was voor laureaten uit de colleges, naar de Leuvense Alma Mater om er geneeskunde te studeren en zich onder meer voor "Moeder Brugse" in te zetten.

Het begin echter van het essentiële verhaal over Georges Stalpaert lag wederom in zijn geboortestad, waar hij zijn chirurgische basisopleiding begon bij Dr. Piet Vanden Eynde, leerling van de toen nog zo gereputeerde school van Jozef Sebrechts. De roep naar Nederland was toen echter bij vele would-be specialisten zeer uitgesproken en de jonge assistent specialiseerde zich verder in Den Haag bij Prof. Michaël, om, en hier wordt de ambitie van de jonge Stalpaert weer apparent, uiteindelijk bij Prof. Brom in Leiden in de leer te gaan voor thorax- en hartchirurgie. Hier leerde hij ook HAAR kennen: de vrouw die men telkens achter 's mans succesvolle carrière ontwaart!

In 1957 introduceerde de Leidense Professor Brom, reeds enkele tijd visiting-professor in de Hartchirurgie (wij assisteerden hem zeer vaak), Dr. Stalpaert in Leuven waar deze samen met Prof. Van de Walle (Jan) van Anesthesie, de openhartchirurgie, initieel dank zij de methode van de diepe koeling (in een ijsbad) en in 1959 met de hart-longmachine, ontwikkelde. Inderdaad, na een jaar ondervinding met de hart-longmachine op proefdieren met Prof. Luc Van Der Hauwaert, Prof. Jan Van de Walle, onze Franstalige collega's en mijzelf, kon ik hem in 1959 assisteren voor alle 9 eerste hartoperaties met extracorporale circulatie. (…)

De one-liner van William Yeats (1865-1939) "The intellect of man is forced to choose perfection of the life OR of the work!" ten spijt slaagde Professor Stalpaert erin om, naast zijn klinische en wetenschappelijke verwezenlijkingen, met Truus, een harmonisch gezin en een ruime kroost (met een perfect gender-evenwicht!) van ijverige lieden te creëren.

Zijn professioneel bilan is indrukwekkend positief!

Hiervoor hoeft men slechts de voortreffelijke bijdrage van Prof. Raf Suy "A History of Cardiac Surgery in Belgium" te consulteren. Na de eerste pioniers van de hartchirurgie zoals Cuvelier, Lacquet, Govaerts, Christophe, Buisseret – om er maar enkele te noemen – heeft hij (met nog 2-3 collega's uit andere centra) de hartchirurgie van België en van Leuven op de kaart gezet (hij was niet zomaar Doctor Honoraris Causa van de Universiteit van Lublin!). (…)

Georges Stalpaert deed dit niet alleen! Zijn grote verdienste behelst ook de samenstelling en de organisatie van een schitterend team waarmede hij zich praktisch tot aan zijn emeritaat omringde. Namen citeren zoals die van de Professoren Suy, Daenen, Sergeant, Nevelsteen, Flameng, Deneffe houdt het gevaar in niet volledig te zijn. Bovendien heeft hij het land met briljante leerlingen bevolkt : Hugo van Ermen (Aalst), Philip Van Cauwelaert (Antwerpen), Patrick Peeters (Bonheiden), Paul Depuydt (Oostende), Frank Van Praet (Aalst), … (ook hier ben ik onvolledig!). Aan Prof. Suy ontleen ik het citaat van Isaac Newton : "If I have seen further, it is by standing on the shoulders of giants !"

Ook zijn samenwerking met Professor Van de Walle en Professor Peter Lauwers in het oprichten van de onmisbare Intensive Care afdeling moet vermeld worden.

"Scripta manent!": zijn bibliografisch oeuvre, met indrukwekkende cijfers en success rates mag ons vanzelfsprekend ook niet ontgaan.

Op de muur van een der operatiezalen in de dienst Gynaecologie van het St-Rafaelziekenhuis had Professor Rufin Schockaert een quote van Horatius (Quintus Horatius Flaccus, 65 v. Chr. – 8 v. Chr.) laten aanbrengen: "Non Omnis Moriar!" (niet alles van mij zal sterven!)

Prof. Dr. Georges Baron Stalpaert, U sterft niet in onze geesten en ook niet in onze harten!

Jacques Gruwez

IN MEMORIAM PROF. DR. STEVEN BOONEN

Enkele weken geleden moesten we afscheid nemen van Steven, onze dierbare collega, ons diensthoofd en bovenal onze goede vriend. Zijn plots heengaan is zo onwezenlijk, niet te vatten en laat alle medewerkers van de dienst geriatrie van de universitaire ziekenhuizen Leuven verweesd achter.

Stevens intellect, inzet, klinische expertise en uitmuntende wetenschappelijke verdiensten, maakten hem tot ons diensthoofd. De beste keuze! Steven kon als geen ander de talenten en interesses van zijn medewerkers onderkennen. Als voortdurende inspiratiebron had hij de gave om ieder van ons te stimuleren tot een kritische reflectie over onze engagementen en interesses in ons vakgebied. Met zijn organisatietalent kanaliseerde hij dit tot klinische zorgpaden en onderzoekslijnen om de zorg voor ouderen binnen de UZ Leuven te optimaliseren. Hij zorgde voor een grotere zichtbaarheid en inhoud van geriatrische zorg in de UZ Leuven. In onderhandelingen met onze beleidsmensen bleek hij de persoon bij uitstek te zijn om onze belangen met succes te verdedigen en het beleid voor onze dienst en patiënten te sturen naar een kwaliteitsvolle zorg voor ouderen die hij steeds voor ogen had.

Tijdens informele gesprekken in de wandelgangen of bij de koffie, liet Steven zijn brede interesses blijken: politiek, literatuur, muziek, reizen en fotografie waren zijn geliefkoosde gespreksonderwerpen. Bij deze gesprekken vroeg hij regelmatig naar ons eigen familiaal leven en welzijn. Een betrokkenheid die zeker werd ingegeven door zijn liefde voor zijn echtgenote, dochter en familie waarvan we ten gepaste tijde het wel en wee mochten delen.

Steven was een optimist met het nodige gevoel voor humor. Hij kon zeer verrassend uit de hoek komen. Met zijn relativerende situatiehumor kon hij in stressvolle situaties de spanning verbreken en hij was zeker niet verlegen om ieder van ons eens beet te nemen.
Steven,

Je laat een leegte bij ons achter. We zullen je missen als mens, vriend, collega en mentor. De weg die je samen met ons bewandelde moeten we nu verder zetten. Hetgeen je opbouwde als een belangrijk levenswerk beschouwen we als een kostbare erfenis, die we verder zullen koesteren en uitbouwen.

Eddy Dejaeger, mede namens de ganse staf geriatrie van de UZ Leuven

BRIEFWISSELING

Van: Jan Dockx [mailto:jandockx@hotmail.com]
Verzonden: vrijdag 24 mei 2013 19:01
Aan: SCHAUVLIEGE, cabinet
CC: guy@tegenbos.be; peter.backx@telenet.be
Onderwerp: Fabre Tragedy of a friendship

Geachte Excellentie,

Ik heb met verontwaardiging kennis genomen van deze opera die in opdracht besteld is bij Fabre.
Bij het binnenkomen vraagt de kaartjescontroleur of u voldoende mentaal voorbereid is op wat u vandaag zal zien.
In de begeleidende brief staat, ik citeer "Dat een dergelijke voorstelling de gemoederen van het publiek kan bewegen, spreekt voor zich. Dat ze tot heftige reacties kan leiden, is evenmin bevreemdend. Maar deze voorstelling is in haar extreme vorm vooral een uitnodiging tot emotionele reflectie over het ons vertrouwde beeld van de kunstvorm opera".
Er is zelfs psychologische hulp voorzien o.v.v. een Warm up filmpje en een inleiding.

Mevrouw de minister, als huisarts protesteer ik bijzonder krachtig tegen deze 3 uur perverse opvoering die zo uit het handboek psychiatrie komt:
- 15 minuten masturberen door alle dansers
- een verkrachtingsscène van een actrice vaginaal en anaal door twee dansers waarbij horden mensen de zaal verlieten
- uit fragment Tannhauser wordt Elisabeth uitgebreid gevingerd wat eindigt in een klaagzang
- vingerende feeën in wit gewaad met rood erop geborduurd: "Dieu le veut"
- plastieken ballonnetjes waar het zaad wordt in opgevangen.
In een tijd waar seksueel geweld maatschappelijk een bijzonder delicaat probleem is, aanvaard ik niet dat belastinggeld wordt besteed aan een dergelijke ziekelijke opvoering die alleen maar de perverse geest van Fabre bevredigt.
Verder herinner ik u eraan dat jaren geleden Fabre in het Smak te Gent een overzichtstentoonstelling heeft gekregen waarbij een volle zaal ingericht was met "tekeningen", aangekocht door het Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen eveneens met ons belastinggeld. Het waren briljante creaties die het resultaat waren van zijn masturbaties tijdens eenzame avonden in hotels waarbij het "product" gedeponeerd werd op een A4 formaat, dwars dicht geplooid en nadien omcirkeld werd door een blauwe bic. Idem dito met het menstruatiebloed van zijn seksuele partner. Dit alles mooi ingekaderd. Indien ik een zoon zou hebben met een dergelijke ziekelijke afwijking dan zou ik hem psychiatrisch laten behandelen en zelfs eventueel laten interneren. Ik neem aan dat u de voorstellingen in Gent niet meer kan verhinderen.
Maar ik heb de opera beloofd te pleiten bij u om de subsidies te verminderen als een morele straf.
Tevens zal ik de erven van Wagner verwittigen van deze walgelijke interpretatie van zijn 13 fragmenten.

Ik hoop dat u bijzonder krachtig reageert op deze bijzonder verontrustende evolutie. Fabre geniet van zijn shockerende voorstellingen maar de overheid mag hem hierin niet volgen. Dat hij zijn perverse performances zelf betaalt.

Met hartelijke groeten,
Jan Dockx, huisarts, Dascottelei 78 Deurne

From: jan.vermassen@vlaanderen.be
To: jandockx@hotmail.com
CC: kabinet.schauvliege@vlaanderen.be
Date: Fri, 5 Jul 2013 12:10:52 +0200
Subject: RE: Fabre Tragedy of a friendship

Geachte heer Dockx,

Minister Schauvliege heeft uw schrijven in verband met de opvoering van Tragedy of a Friendship van Jan Fabre in de Vlaamse Opera goed ontvangen. Wellicht weet u dat u niet de enige bent die hierop gereageerd heeft. Wij hebben ondertussen alle opmerkingen doorgenomen en gebundeld en hebben deze overgemaakt aan de directie van de Vlaamse Opera. Het is in eerste instantie de directie en het bestuur van de Vlaamse Opera dat weet moet hebben van de kritieken om hieruit de gepaste conclusies te trekken.

Het standpunt van onze minister is hierin duidelijk:
Provocatie omwille van de provocatie en schokkeren om te schokkeren is niet aan haar besteed.
In het besef dat smaken ten dele subjectief en individueel zijn, is zij er geen voorstander van het wansmakelijke tot kunst te verheffen.
Maar u hebt wel degelijk een punt als u stelt dat de minister een voorstelling niet zo maar kan verhinderen of verbieden.

Het stuk wordt als zodanig niet door de Vlaamse Gemeenschap gefinancierd.
Wel ontvangen zowel de Vlaamse Opera als de vzw Troubleyn (het theatergezelschap van Jan Fabre) jaarlijks een subsidie respectievelijk als Vlaamse kunstinstelling en in het kader de structurele ronde van het kunstendecreet, goedgekeurd door de Vlaamse Regering en steunend op een zakelijk advies van de administratie en een artistiek advies van de beoordelingscommissie.
Welke stukken Troubleyn produceert en welke voorstellingen de Vlaamse Opera programmeert, is ons niet vooraf in detail bekend.
Wij zullen uw opmerkingen wel overmaken aan de Vlaamse Opera, en de administratie, het agentschap Kunsten en Erfgoed, dat toezicht houdt op de Vlaamse Opera.

Met vriendelijke groeten,

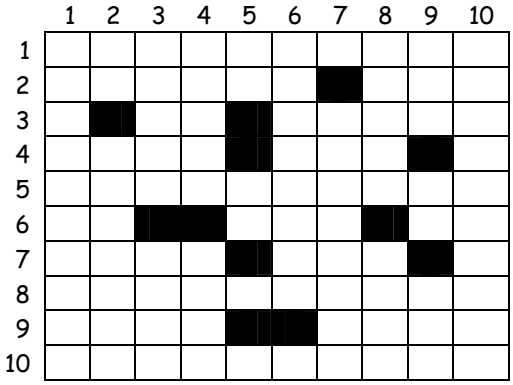
Jan VERMASSEN, Raadgever Kunsten en Erfgoed
Kabinet van Joke SCHAUVLIEGE
Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur
www.jokeschauvliege.be
Koolstraat 35, 1000 Brussel
telefoon 02/552.63.74 - 02/552.63.58

Oplossing van de vragen in Poëziehoekje

1.(Het huwelijk. W. Elsschot)
2.(Melopee. P. van Ostaijen)
3.(De Wolken. M. Nijhoff)
4.(De moeder. H. Claus)
5.(Dien avond en die rooze. G. Gezelle)
6.(Bericht aan de reizigers. J. van Nijlen)
7.(De tuinman en de dood. P.N. van Eyck)
8.(Maria Lecina. J.W.F.W. Buning)
9.(In Nederland. J. Slauerhoff)
10.(Ik ben de hazelnoot. K. van de Woestijne)

HOMO LUDENS

KRUISWOORDRAADSEL

Dit kruiswoordraadsel werd ingezonden door Prof. Dr. Dirk Lahaye

Oplossing vorig nummer:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	B	R	U	C	E	L	L	O	S	E
2	I	E	■	A	B	R	A	S	O	R
3	N	I	E	L	■	D	C	■	L	Y
4	O	C	K	A	M	■	R	I	E	T
5	C	H	E	M	O	■	I	N	C	H
6	U	■	R	I	T	S	M	A	■	R
7	L	I	E	T	U	V	A	■	A	U
8	A	G	N	E	S	■	T	H	U	R
9	I	N	■	I	■	P	I	E	D	I
10	R	E	C	T	O	T	O	M	I	E

HORIZONTAAL

1. Vaak miskende beroepsziekte van de diamantslijpers
2. Roep in de bergen - oudste beroepsziekten ter wereld
3. Voormalige Waalse separatistische partij - duodenale papil
4. Middeleeuws klooster - Amerikaans textielmerk
5. Parasiet die Kala-Azar veroorzaakt
6. Oude lengtemaat - oververzadigd - type bloeddrukmeting
7. Beschreef als eerste de scrotumkanker bij schoorsteenvegers - national osteoporosis foundation
8. Kneveldrager
9. Internationale eenheid van blootstelling aan chemicalia - hetzelfde
10. Tumor van de beenmergholte

VERTICAAL

1. Spierstijfheid
2. Olympic Lyon - bevoordeligen
3. Groot Vlaams goochelaar - van deze potio wordt je dronken
4. Weetal - driemanschap
5. Chinese lengtemaat - eenheid van frekwentie
6. Verslaafde kijkster
7. Vesalius kon het best
8. Oud voorzitter van het Leuvens sportinstituut - Portugees levenslied
9. Hij liet een duif vliegen - ingenieur - netwerk ecologische monitoring
10. Gorgelwater

Wie maakt ook een ontwerp met woorden (gedeeltelijk medische thema's) en zwarte vakjes? Inzendingen zijn nog steeds welkom via brief of per e-post: Redactie Periodiek, VGV, Ergo de Waellaan, 3 – bus 14, 2100 Deurne-Antwerpen - info@vgv.be

HEKELLIED*

De poppenkast
wijs: the Muppet show

- 1 -
Tijd om de knop te draaien
hoog tijd voor de TV
ik sta in lichtelaaie
voor de Vlaamse VRT,
de kop van Martien Tange
het rode nieuwsjournaal
doorspekt met Noël Slangens
propagandamateriaal.

Refrein
Wat Vlaams is dat moet crashen
op de zender van de staat
Vlaamse partijen bashen
van 's morgens vroeg tot Reyers laat…

- 2 -
De Vlaming is de slechte
dat vindt lepe Linda
die stenen kan doen vechten
in Villa Politica,
Kathleen Cools in Terzake
priemt Bart met d' ogen neer
wil hij aan 't woord geraken
onderbreekt z' hem keer op keer.

Refrein
Altijd op Vlaandren kappen
het maakt me stapelzot
hoog tijd om weg te zappen
of 'k sla mijn scherm kapot…

- 3 -
En kwis je mee met blokken
dan is er Ben Crabbé
die geeft u op zijn sokken
van zijn mooiste Frans wat mee,
ook in café Corsari
zit Freek met open mond
luistrend naar linkse larie
volgens scharlaken Termont.

Refrein
Zie ik naar Kathy Pauwels'
stroperige Royalties
door haar zeemzoet gewauwel
ontsteekt mijn hersenvlies …

- 4 -
Ik heb het weeral zitten
in de zevende dag
daar zwaait Indra De Witte
met de tricolore vlag,
maar komt Ivan De Vadder
dan wordt je pas vergast
door deze schermpagadder
op sensationeel, multicultureel,
warrig gekrakeel, zielig schouwtoneel…:
de ware politieke poppenkast!

V.V.

*Hekellied ingezonden door een VGV-lid

HEPATITIS C: HET VERBORGEN VIRUS – DE STILLE DODER

Het hepatitis C virus (HCV) is een mondiaal probleem: 3% van de wereldbevolking is met dit virus besmet. Wat zijn de kenmerken van dit virus? Wat is de natuurlijke evolutie van de infectie? Hoe wordt het virus overgedragen? Hoe gebeurt de diagnose? Wie komt in aanmerking voor screening? Bestaat er een geschikte therapie? In deze eerste bijdrage focussen we op de structuur, de natuurlijke evolutie en de transmissie van het virus. In een volgende bijdrage komen diagnostiek, screening en therapie aan bod.

De structuur van het HCV werd pas in 1989 opgehelderd. Het is een enkelstrengig RNA virus. Het RNA is opgebouwd uit ca. 9600 nucleotiden en is omgeven door een capsid of eiwitmantel. Dit geheel wordt nog eens omgeven door een dubbele laag lipiden. HCV behoort tot de familie van de Flaviviridae. Sommige vertegenwoordigers van deze familie zoals het gele koorts virus en het hepatitis C virus kunnen de patiënt een 'flavus' achtig uitzicht bezorgen. De familie omvat 3 genera: *flavivirus, pestivirus en hepacivirus* waartoe HCV behoort. Van het HCV bestaan meerdere genotypen die een gekende geografische distributie vertonen. In Europa en de Verenigde Staten treffen we vooral genotype 1 aan.

Het is een hepatotroop virus dat, eens in het menselijk lichaam, de hepatocyt binnendringt en de controle overneemt van de geïnfecteerde cel waarbij talrijke nieuwe viruspartikels geproduceerd worden. Deze nieuw gevormde virussen zijn niet noodzakelijk allemaal 100% identiek aan het moedervirus. Men noemt deze licht verschillende dochtervirussen look-alikes of quasi-species. Het zijn deze look-alikes die de virale persistentie en mutageniciteit van het virus verklaren en dus aan de basis liggen van therapieresistentie en de tot hiertoe vruchteloze pogingen om een vaccin te ontwikkelen.

Een infectie met HCV verloopt meestal asymptomatisch of gaat gepaard met weinig specifieke symptomen zoals vermoeidheid, anorexie en malaise. Bij een minderheid van de patiënten (< 5%) is er icterus. Twintig procent van de geïnfecteerden geneest spontaan. Tachtig procent slaagt er niet in het virus te overwinnen en komt daardoor in een chronische fase terecht waarbij het virus de hepatocyten voortdurend belaagt. Dit proces leidt tot een variabele graad van ontsteking en fibrose in de lever. De leveraantasting kan minimaal zijn maar kan ook matig of ernstig zijn. Diverse factoren werken fibrose bevorderend: chronisch alcohol gebruik, diabetes mellitus, een co-infectie met HIV of HBV, leversteatose, overgewicht… De voortwoekerende infectie kan op lange termijn (20-30j) aanleiding geven tot levercirrose en leverkanker (de stille doder). De patiënt is zich meestal niet bewust van de aanwezigheid van het HCV (het verborgen virus).

HCV wordt overgedragen via bloed. Sinds de introductie van een test om HCV antilichamen op te sporen worden bloed en bloedderivaten systematisch gescreend (vanaf juli 1990) waardoor deze vorm van transmissie nu uiterst zeldzaam geworden is. De belangrijkste wijze van overdracht is momenteel het intraveneus druggebruik waarbij éénzelfde naald door meerdere gebruikers gedeeld wordt. Ook via nasaal druggebruik kan het virus overgedragen worden. Andere bekende vormen van transmissie zijn: verticale transmissie van moeder op kind, prikaccident, iatrogene blootstelling, intrafamiliale overdracht door gedeeld gebruik van scheergerief, nagelknippers, tandenborstels en ander potentieel bebloed materiaal, acupunctuur, tatoeages, piercings en seksueel contact (vnl. in promiscue milieu). Bij 30% van de geïnfecteerden blijft de bron van de infectie onbekend.

Apr. Biol. Luc Bellemans, klinisch bioloog van MEDINA

zakenkantoor Dienen GCV
FSMA nr 61373 cA

Steeds tot uw Dienst !

* Correcte aanvraag en besteding van de jaarlijkse sociale voordelen ! (RIZIV - toelage)
* Diverse (fiscale) pensioenopbouwstelsels
* Beroepsaansprakelijkheid voor de medicus

met vriendelijke groeten,
Jan Van Esbroeck
0477 383 415
janvanesbroeck@dienengcv.eu
ond. nr.BE 0480 462 774

Vlaams & Neutraal Ziekenfonds

Verrassend voordelig!

Naast de klassieke ziekenfondsvoordelen, zoals o.m. hulp in het buitenland, jeugdvakanties en ziekenvervoer, komen wij ook tussen in de volgende gevallen:

Ongeacht uw leeftijd!
>> Brillen en lenzen tot 100 euro
>> Alle vaccinaties tot 75 euro
>> Diëtist of psycholoog tot 50 euro
>> Lidgeld sport- of fitnessclub tot 30 euro

Specifieke troeven!
>> Geboortevoordelen tot 888 euro, waaronder ook terugbetaling van luiers
>> Orthodontie: terugbetalingen tot 750 euro
>> Tandimplantaten tot 500 euro
>> Lasertherapie van de ogen tot 250 euro
>> Kampvergoedingen tot 30 euro
>> Voetverzorging tot 25 euro

Ontdek nog meer voordelen in ons ziekenfondspakket: www.vnz.be of vraag vandaag een infopakket of vrijblijvend huisbezoek aan via 0800-179 75. Veranderen van ziekenfonds is heel eenvoudig. Bel ons gratis nummer of surf naar onze webstek en wij doen graag de rest.

Bel gratis:
0800-179 75

Hoofdzetel:
Hoogstratenplein 1 - 2800 Mechelen - www.vnz.be
Kantoren & brievenbussen over heel Vlaanderen

Vlaams & Neutraal Ziekenfonds
UW VRIJHEID, UW ZEKERHEID

sanofi pasteur MSD
vaccines for life
Zich beschermen
en de anderen
beschermen
BEcocs79/01-2012
Vaccins voor een
bescherming op elke leeftijd